4 ԱՊՐԻԼ 2001 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 61 (2265)

Ազգ
Azg
armenian daily

Ցեղասպանության բանաձեւ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի առաջիկա նիստում

ՆՅՈՒ ՅՈՐՔ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ինչպես հաղորդում է "Despan News"-ը, ամենայն հավանականությամբ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի մոտակա նիստում կքննարկվի Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ բանաձեւ: Հասկանալի է, որ հանձնաժողովի անդամ 53 երկրների թվում են եւ այնպիսիները, որոնք արդեն ցեղասպանության վերաբերյալ բանաձեւ կամ օրինագիծ են ընդունել:

Միեւնույն ժամանակ, ինչպես հաղորդում են թուրքական լրատվամիջոցները, Հայաստանն ակտիվացնում է ջանքերը այդ ուղղությամբ: Այդ իսկ պատճառով մեծ հավանականությամբ կարելի է պնդել, որ նման բանաձեւ կընդունվի ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների հանձնաժողովի հաջորդ նստաշրջանում, որը կկայանա հաջորդ շաբաթ Ժնեւում: Նախնական տեղեկատվությամբ, հանձնաժողովի անդամների մեծամասնությունը պաշտպանում է Հայաստանի դիրքորոշումը:

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Քի Վեսթում սկսված բանակցությունները կլինեն շատ ինտենսիվ

Միջնորդները կստեղծեն նոր փաստաթուղթ, որ կխմբագրվի Մոսկվայում եւ հետագայում կստորագրվի եվրոպական մեկ այլ մայրաքաղաքում

Երեկ Քի Վեսթում սկսվեցին Քոչարյան-Ալիեւ բանակցությունները ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ երկրների՝ Ռուսաստանի, ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի ներկայացուցիչներ Նիկոլայ Գրիբկովի, Քերի Քավանոյի եւ Ժան Ժակ Գայարդի անմիջական մասնակցությամբ եւ Մ. Նահանգների պետքարտուղար Քոլին Փաուելի հովանավորությամբ: Իրականում այս վերջինը ընդամենը բանակցությունների բացմանը կմասնակցի եւ անմիջապես կմեկնի Ֆլորիդայից, գրում է ամերիկյան «Բալթիմոր Սան» թերթը: Այնուհետեւ միջնորդ կողմերը կփորձեն ստեղծել Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման մի նոր փաստաթուղթ, հիմք ունենալով ոչ միայն նախորդ երեք՝ փաթեթային, փուլային եւ «ընդհանուր պետության» տարբերակների փոխհամաձայնեցված կետերը, այլեւ երկու նախագահների միջեւ նախապես կայացած 15 հանդիպումների ընթացքում արծարծված «գաղափարների մերձեցումները»:

«Ազգի» ունեցած տվյալներով, Քի Վեսթում բանակցությունների հիմնական մասը կընթանա «3 սենյակի» սկզբունքով, այսինքն՝ կողմերը կնստեն առանձին-առանձին, մինչ կենտրոնի դահլիճից միջնորդները մաքոքային ելեւմուտ կանեն կողմերի միջեւ եւ կարձանագրեն փոխհամաձայնեցված եզրերը: Արդյունքում կստեղծվի առավել ամբողջական մի փաստաթուղթ, որը հետագայում, ինչպես նշում են դիվանագիտական որոշ աղբյուրներ, հավանաբար վերջնական խմբագրման կենթարկվի Քոչարյան-Ալիեւ 17-րդ մոսկովյան հանդիպման ժամանակ:

Ինչ վերաբերում է վերջնական պայմանագրի ստորագրմանը, երեկ Քի Վեսթի տեղական թերթի մեկնաբան Լինդա Գոդվոլդից «Ազատություն» ռադիոկայանի մեջբերման համաձայն, այն տեղի կունենա առաջիկա ամռանը, Փարիզում: Այնինչ, «Ազգի» տեղեկատվությամբ, եթե գործը հասնի պայմանագրի ստորագրմանը, ապա դա տեղի կունենա եվրոպական մեկ այլ մայրաքաղաքում: Մինչ այդ, թե՛ բանակցող եւ թե՛ միջնորդ կողմերը դեռեւս հսկայական աշխատանք ունեն տանելու, ինչի մասին վկայել է, ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի, Մինսկի խմբի համանախագահ՝ դեսպան Քերի Քավանոն: Վերջինիս համաձայն, Քի Վեսթում բանակցությունները ծայրաստիճան ինտենսիվ են լինելու եւ «կողմերը շունչ քաշելու ժամանակ չեն ունենալու»:

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Գազամատակարարումը չի դադարեցվել

Սակայն Գալուստյանը եւ Աղոնցը Մոսկվա մեկնել են

Երեկ լուրեր էին տարածվել, որ Ռուսաստանը դադարեցրել է Հայաստանի գազամատակարարումը, ինչի առնչությամբ տեղեկություններ հրապարակվեցին մի շարք լրատվամիջոցներում: Այդ լուրերի իսկությունը ճշտելու նպատակով դիմեցինք ՀՀ էներգետիկայի նախարարություն: Այստեղ կտրականապես հերքեցին գազամատակարարման դադարեցման մասին լուրը, նշելով, որ Հայաստանը շարունակում է գազ ստանալ: Ինչ վերաբերում է էներգետիկայի նախարար Կարեն Գալուստյանի եւ «Հայռուսգազարդի» տնօրեն Ռոլանդ Աղոնցի Մոսկվա մեկնելուն, ապա նախարարության աշխատակազմի ղեկավարը նշեց, որ այցի նպատակը Ռուսաստանի համապատասխան պաշտոնյաների հետ ատոմային վառելիքի, գազի մատակարարման, ռուսական վարկի հետագա ճակատագրի վերաբերյալ բանակցություններ վարելն է: Այդուհանդերձ, Հայաստանի այս ոլորտի պաշտոնյաների Մոսկվա կատարելիք այցի մասին նախապես ոչինչ չէր ասվում եւ ինչ-որ տեղ անսպասելի էր: Ա. Մ.

Լիցքերը ԱԺ-ում պարպվում են... ձեռնամարտով

ՀԺԿ-ից հեռացած Հմայակ Հովհաննիսյանը ԱԺ ամբիոնից զայրացած կոչ արեց «Միասնությանը» կա՛մ ընդհանուր մոտեցումներ դրսեւորել կարեւորագույն հարցերում, կա՛մ պարզապես պետք է այդ կազմակերպությունից երկիրն ազատել եւ նոր խորհրդարանական ընտրություններ նշանակել: Մինչ այդ «հարգելի պատգամավորներին» Արշակ Սադոյանը անուղղակիորեն նույնն էր կրկնում: Ի պատասխան, ՀՀԿ-ական Վազգեն Խաչիկյանն ամբիոնից այդ գործիչներին «այսպես կոչված քաղաքական գործիչներ» անվանեց, իսկ ԱԺ խոսնակը Հմայակ Հովհաննիսյանի հասցեին ասաց. «էն ժամանակ պետք է ցույց տայինք, թե դու ով ես»: Արշակ Սադոյանը տեղից, սովորության համաձայն, ռեպլիկ ուղարկեց, իսկ կողքի շարքում նստած պատգամավոր Ստեփան Ավետիսյանի բավականին կոպիտ արտահայտությունից հետո նախահարձակ լինելով, փորձեց հարվածել վերջինիս: Սկսվող ձեռնամարտը կանխեցին պատգամավորները: Այո, ահա ինչեր կարող են անել ազգի ճակատագրով մտահոգ ընտրյալների ջղաձիգ նյարդերը, ԲՑ-երի երկարածիգ լարված քննարկումների հետ համատեղ: Գ. Ա.

Հայ-թուրքական հարաբերություններին նվիրված համաժողով Անկարայում

ԱՆԿԱՐԱ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիայի խորհրդարանական միությունը նախատեսում է ապրիլի 13-14-ին Անկարայում համաժողով անցկացնել «Հայ-թուրքական հարաբերությունները պատմության ընթացքում» թեմայով: Համաժողովի բացմանը ելույթ կունենա Թուրքիայի խորհրդարանի խոսնակ Օմեր Իզգին եւ խորհրդարանական միության նախագահ Վելի Չելիկարը: Ըստ թուրքական աղբյուրների, համաժողովին հրավիրված են ակադեմիկոսներ Հայաստանից, Ռուսաստանից եւ Բուլղարիայից:

900 հազ. եվրո երաշտից տուժած Հայաստանի բնակչությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Եվրոպական հանձնաժողովը հաստատել է 900.000 եվրոյի օգնության ծրագիրը, որը տրամադրվելու է երաշտից տուժած Հայաստանի բնակչությանը:

Եվրամիության՝ Հայաստանի եւ Վրաստանի հանձնակատարի գրասենյակից հայտնեցին, որ ծրագիրը ղեկավարվելու է Եվրամիության մարդասիրական օգնության գրասենյակի կողմից (ECHO) եւ իրականացվելու է Accion Contra EL Hambre, Secours Populaire Francais կազմակերպությունների եւ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրերի (UNDP) գրասենյակի մասնակցությամբ:

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվելիք մի շարք այլ միջոցառումների շարքում ֆինանսավորվելու է նաեւ փոքր գյուղացիական տնտեսություններին գարնանացան ցորենի եւ կարտոֆիլի սերմի մատակարարումը:

Պաղեստինյան վարչակազմը հրապարակել է նոր պայմաններ Իսրայելի հետ երկխոսությունը վերսկսելու համար

ԹԵԼ ԱՎԻՎ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պաղեստինյան վարչակազմը հրապարակել է նոր պայմաններ իսրայելա-պաղեստինյան խաղաղ երկխոսության «նոր սկզբի» եւ հակամարտության գոտում անդորրի վերահաստատման համար:

Պաղեստինի ազգային վարչակազմի տեղեկատվության եւ մշակույթի նախարար Յասիր Աբդ Ռաբոյի հայտարարության համաձայն, հաշտության գործընթացը կարող է վերսկսվել Իսրայելի կողմից Հորդանան գետի արեւմտյան ափին, Գազայի հատվածում եւ Երուսաղեմի արեւելքում հրեական բնակավայրերի շինարարության լիակատար դադարեցումից, ավելի վաղ ստորագրված բոլոր համաձայնագրերի կատարումից եւ հոկտեմբերին Շարմ աշ. Շեյխում կայացած բանակցությունների ընթացքում ձեռք բերված պայմանավորվածությունների ճանաչումից հետո:

Դա առաջին հայտարարությունն է, որի մեջ պաղեստինյան կողմը Իսրայելից չի պահանջում երկխոսությունն սկսել այն կետից, որտեղ ընդհատվել էր Թաբեում (Եգիպտոս) այս տարվա հունվարին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Սեւանը խեղդվում է իշխանությունների աչքի առաջ

Խորհրդարանը լճի փրկության ծրագիր է մշակում

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

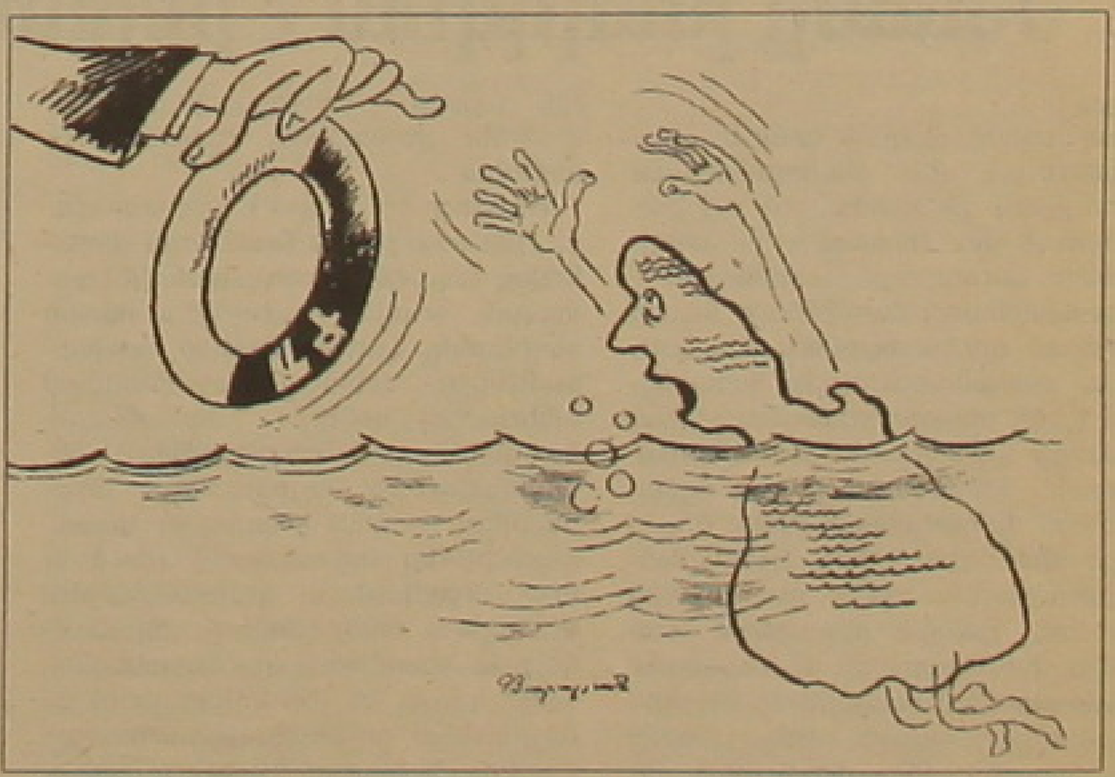

Եթե 1935 թվականին Սեւանա լճի մակերեսը 1450 քառ. կմ էր, ապա 2000 թվականի տվյալներով հասել է 1290 քառ. կմ-ի: Միջին խորությունը 45 մետրից իջել է 27-ի, լուսաթափանցիկությունը նույն տարիների կտրվածքով 14,5 մ-ից նվազել է 2 մետրի: 4 անգամ նվազել է թթվածնի քանակությունը, մոտ 8 անգամ՝ ֆոսֆորի, զիջելով ազոտի մակարդակի բարձրացմանը, որի հետեւանքով միաբջիջ ջրիմուռների քանակությունը խորանարդ մետրում 0,4-ից հասել է 7 գրամի:

Այս խոսուն տվյալները վկայում են, որ տարիների ընթացքում հստակ ծրագրային պետական մոտեցման բացակայության հետեւանքով Սեւանա լիճը հայտնվել է վատթարագույն վիճակում: Ամեն պատեհ-անպատեհ առիթով անընդհատ խոսվել է այդ մասին, մինչդեռ կոնկրետ միջոցառումներ չեն ձեռնարկվել: Կառավարության ընդունած եւ ոչ մի որոշում կյանքի չի կոչվել:

ԱԺ մի քանի պատգամավորների նախաձեռնությամբ խորհրդարանի քննարկմանը ներկայացվեց «Սեւանա լճի պահպանության մասին» օրենքի մի նախագիծ, որը, որպես այդպիսին, առաջինն է լճի պատմության ընթացքում:

Տես ➧ էջ 2

ՀՀԿ-ն կրակն է ընկել ՀԺԿ-ի ձեռքը

Բայց դաշինքը պառակտել ոչ մեկը չի ուզում

Երբ անկախ պատգամավորներ եւ «Հայաստան» խմբի մի քանի անդամներ չփոխեցին դիրքորոշումները, ըստ ՀԺԿ անդամ Արամայիս Բարսեղյանի ԲԷՑ-երի սեփականաշնորհումը տապալելու նախաձեռնությունը զուցե հաջողություն ունենար: Այսուհանդերձ, սեփականաշնորհման ոխերիմ հակառակորդը չանտեսեց, որ քվեարկության արդյունքները վկայեցին, թե քաղաքական ուժերի դիրքորոշումները մոտ մեկ տարվա ընթացքում փոփոխությունների չեն ենթարկվել: Այսուհանդերձ նրա խոսքերից մեզ համար առնվազն տարօրինակ մի բան պարզեցինք. «ՀԺԿ-ն ի սկզբանե դեմ էր այս նիստի սկսվելուն: Ոչ թե սկզբունքորեն դեմ էր ցանցերի սեփականաշնորհմանը, այլ սկզբունքորեն կանխագուշակում էր ստեղծված իրավիճակը: Մենք տեսանք, որ քաղաքական ուժերի տրամադրությունը չէր փոխվել: Այդ դեպքում ի՞նչ իմաստ ուներ արտահերթ նիստ հրավիրելը: Պետք էր ոչ թե նիստ նախաձեռնել, այլ աշխատանքներ ծավալել մյուս քաղաքական ուժերին համոզելու, որ փոխեն իրենց վերաբերմունքը: Դա չէր արվել»:

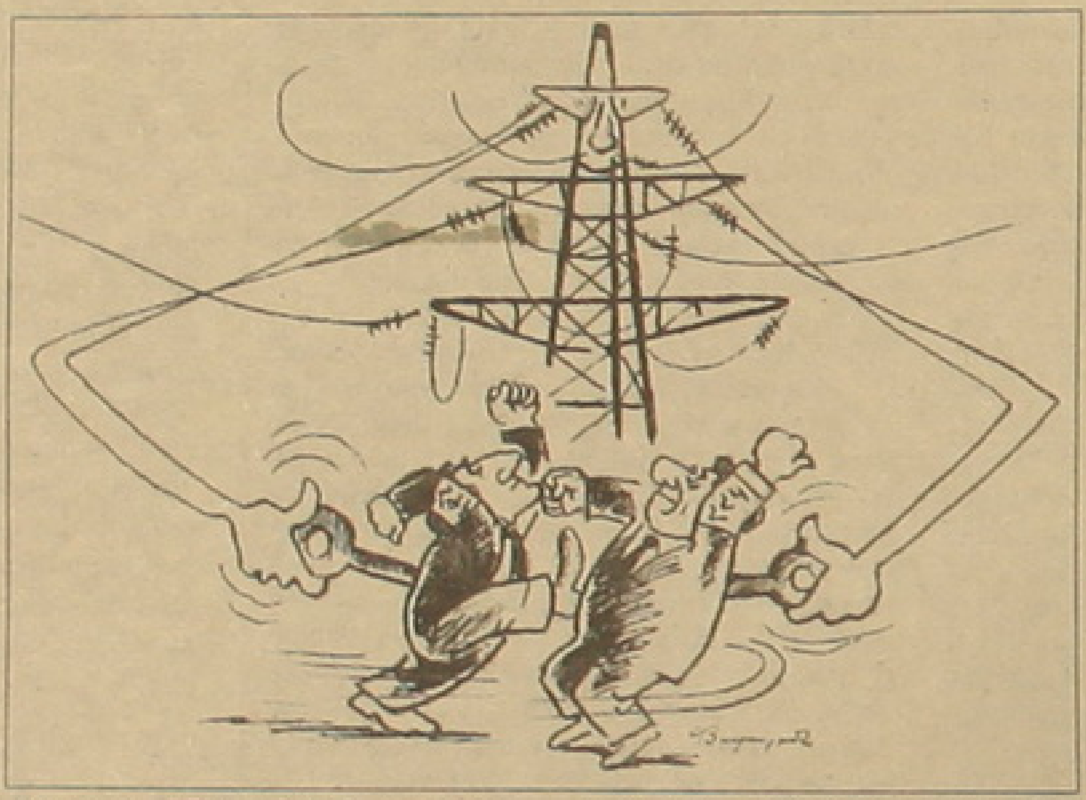

Հիշեցնենք, որ հենց Արամայիս Բարսեղյանն էր անընդհատ նիստ հրավիրելու կոչեր անում: Իր վարքագծի փոփոխությունը **«Ազգին»** նա հետեւյալ կերպ մեկնաբանեց. «Մենք, որպես քաղաքական կուսակցություն, որը նախկինում դեմ է եղել սեփականաշնորհմանը, չէինք կարող չարձագանքել ՍԻՄ-ի եւ Պեմկուսի հրավիրած սեմինարին, հանրահավաքին, որոնք եղան մինչեւ նիստի գումարումը: Այդ մասով ենք մեր մասնակցությունն ունեցել»:

Ընդհանրապես, ըստ «Միասնություն» խմբակցության քարտուղար, ՀԺԿ անդամ Վարդան Մկրտչյանի, ՀԺԿ-ն Արամայիս Բարսեղյանի վերջին շրջանի ակտիվ գործունեությունից, անգամ «Ազգային համաձայնության ճակատի» հանդեպ ցուցաբերվող հիացական վերաբերմունքից դժգոհելու ոչինչ չունի: Դա բնական կարող է թվալ, առավել եւս երբ այդ կուսակցությունը հեշտությամբ անտեսում է «Միասնություն» խմբակցության ընդունած որոշումը չմասնակցել արտահերթ նիստին, եթե անգամ քվորումն ապահովվի: ՀՀԿ-ն կարող էր եւ պետք է ենթադրեր, որ իր դաշնակիցը որոշումը չի պահպանելու: Սրանով էր պայմանավորված, որ նրանք խոստացան քաղաքական մեխանիզմներ կիրառել որոշումն անտեսող պատգամավորների հանդեպ:

Սակայն հերթական անգամ նրանք ստիպված կլինեն գործ ունենալ մի ողջ կուսակցության հետ, որը կարող է փաստորեն «Միասնության» պառակտման մի նոր շրջան սկսել: ՀԺԿ-ի «կամակորություններից» զայրացած ՀՀԿ-ն սակայն կոնկրետ որեւէ միջոցառում չի ձեռնարկում: ՀՀԿ անդամ, ԱԺ փոխխոսնակ Տիգրան Թորոսյանը եւս նշեց, որ ինչ-որ բան պետք է արվի. «Հաշվի առնելով բազմաթիվ հանգամանքներ եւ դաշինքի ստեղծման պայմանները, եւ հոկտեմբերի 27-ի ողբերգությունը, Հանրապետական կուսակցությունը շատ հանդուրժողական է նման քայլերի նկատմամբ: Բայց կարծում եմ համբերության բաժակը լցվել է: Այլեւս չի կարելի նման բան հանդուրժել: Մարդիկ չեն տվել քվեները, որ այստեղ դրանով մանիպուլյացիաներ արվեն: Տարբեր մոտեցումներ, շարժառիթներ ունենալու դեպքում արտաքնապես ցույց է տրվում, որ միասին ենք: Սա անընդունելի է»:

Մեր հարցին, թե դա նշանակո՞ւմ է արդյոք, որ ՀՀԿ-ն պրակտիկորեն հնարավոր համարում է դաշինքի պառակտումը, փոխխոսնակը պատասխանեց. «Միանշանակ մի բան կարող եմ ասել, որ գոնե այժմ լուրջ հետեւություններ եւ քայլեր պետք է արվեն: Ինչի կհանգեցնեն այդ քայլերը՝ մոտ ժամանակներս կերեւա»:

Մինչդեռ ՀԺԿ-ն բավականին հանգիստ է մոտենում սպառնալիքներին: Օրինակ, «Միասնության» ՀԺԿ-ական քարտուղարը խմբակցության որոշումն ուղղված համարեց ոչ թե նիստին չմասնակցելուն, այլ արտահերթ նիստ չգումարելուն: Թեեւ դեռեւս ԱԺ նախորդ եռօրյայից հայտնի է, որ նիստի նախաձեռնությունը պատկանում է Կոմկուսին, ոչ թե այլ խումբ-խմբակցության, եւ որոշումը, բնականաբար, հենց այս նախաձեռնությանը պիտի վերաբերեր: Վարդան Մկրտչյանը սակայն եւ Գալուստ Սահակյանի, եւ Տիգրան Թորոսյանի հնչեցրած որոշակի քայլեր կիրառելու անհրաժեշտության մասին ժպտալով պատասխանեց. «Իմ կարծիքով Տիգրան Թորոսյանի արտահայտած կարծիքն այն մասին է, որ մենք ունենք դաշինքի քաղաքական խորհուրդ, եւ այդ հարցերը, որոնց նշանակությունը զգացվում է, որ տարողունակ է, կքննարկվեն «Միասնության» խորհրդում»: Դաշինքի պառակտումը նա բացառեց, հիմնվելով այն հանգամանքի վրա, որ դաշինքն ստեղծվել է նախընտրական պայքարում եւ ժողովրդի քվեն ստացել է դաշինքը: «Ես անիմաստ եմ գտնում «Միասնության» պառակտման եւ չլինելու խնդիրները»:

Ակնհայտ է, որ ՀԺԿ-ն ստատուս քվոն կորցնելու որեւէ ցանկություն չունի, մինչդեռ ՀՀԿ-ն այդ մասին է մտածում: Տիգրան Թորոսյանը ժխտեց, թե իրենք խորհրդարանական ուժերի վերադասավորում են սկսել անկախ պատգամավորներից նոր խմբեր ստեղծելու ճանապարհով, ինչը ցույց է տալիս, որ չնայած «բաժակը լցվելուն», ՀՀԿ-ն եւս դասապատրաստված է գոնե հիմա պահպանելու դաշինքը:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

ԽՈՐԱՑՈՒՄ

Նոր մասնագիտություններ պետական բուհերում

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի պետական բուհերում ավելացել են ժամանակին համահունչ մի քանի նոր մասնագիտություններ: Ինչպես նշեց կրթության եւ գիտության նախարարության բարձրագույն կրթության վարչության պետ Ռուբեն Գասպարյանը, Երեւանի պետական համալսարանում ներդրվել է «Իրավագիտություն» (մանկավարժություն) նոր մասնագիտությունը, որը պայմանավորված է նրանով, որ դպրոցներում արդեն որպես պարտադիր ուսուցանվում են «Իրավագիտություն» եւ «Իրավունքի հիմունքներ» առարկաները: Եվ քանի որ պետհամալսարանը ունի իրավագիտության ֆակուլտետ եւ համապատասխան կադրեր, ուստի այն ներդրվել է այստեղ:

Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանում ներդրվել է միկրոհամակարգային տեխնիկա նոր մասնագիտությունը, որի ընդունելությունը կատարվելու է միկրոէլեկտրոնիկա եւ կիսահաղորդչային սարքեր մասնագիտությունների շրջանակներում:

Սոցիալ-մշակութային գործունեության մասնագիտությունների խմբում, Խ. Աբովյանի անվան հայկական մանկավարժական համալսարանում ավելացել են «Գեղարվեստական լուսանկարչություն», Գեղարվեստի ակադեմիայում՝ «Համակարգչային գրաֆիկա» մասնագիտությունները:

ԿԳ նախարարությունը բավականաչափ տեղ է հատկացրել ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների գծով մասնագետների պատրաստմանը, քանի որ ՀՀ կառավարության որոշմամբ ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաները ճանաչվել են Հայաստանի տնտեսության համար խիստ կարեւոր, գերակա մասնագիտական ուղղություններից մեկը:

Վարչության պետի խոսքերով, դեռեւս հստակեցված չեն հիշյալ մասնագիտությունների համար հատկացված տեղերի թիվը:

Ֆրանկոֆոնիայի աջակցության կազմակերպության նպատակն է ֆրանսերենի տարածումը

ԵՐԵՎԱՆ, 3 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լույս է տեսել «Հայաստանում ֆրանկոֆոնիայի աջակցություն» (ՀՖԱ) ոչ կառավարական կազմակերպության «Հայաստան-Ֆրանկոֆոնիա» տեղեկագիրը: Այդ կապակցությամբ «Հայաստանում Ֆրանկոֆոնիայի աջակցություն» կազմակերպությունը ապրիլի 3-ին մամլո ասուլիս էր հրավիրել Հայաստանի ժուռնալիստների միությունում:

Ինչպես նշեց «Հայաստանում

Ֆրանկոֆոնիայի աջակցություն» կազմակերպության նախագահ, դեսպան Աշոտ Մելիք-Շահնազարյանը, Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային կազմակերպությանն (ՖՄԿ) անդամակցում են 50-ից ավելի երկրներ: Այդ կազմակերպության անդամ երկրները փոխշահավետ համագործակցություն են ծավալում տնտեսական, մարդու իրավունքների, կրթության, մշակույթի, զանգվածային լրատվամիջոցների, շրջակա միջավայրի եւ սպորտի բնագավառներում: Ֆրանկոֆոնիայի ազգային կազմակերպություն ստեղծելու հիմնական նպատակը ֆրանսերենի տարածումը եւ դրա շնորհիվ Հայաստանին ՖՄԿ լիիրավ անդամ դարձնելն է: Մելիք-Շահնազարյանը հայտնեց, որ ազգային կազմակերպությունն արդեն նամակ-դիմում է պատրաստել ՖՄԿ-ին, ըստ որի, հոկտեմբերին Լիբանանում միջազգային կազմակերպության գագաթաժողովին կքննարկվի այդ կազմակերպությունում Հայաստանին դիտորդի կարգավիճակ տալու հարցը:

Նշվեց նաեւ, որ Հայաստանի ֆրանկոֆոններն ունեն իրենց «Արմիոն» պարբերաթերթը: «Հայաստանում Ֆրանկոֆոնիայի աջակցություն» կազմակերպությունը համագործակցում է Հայաստանի պետական կառույցների հետ, նպատակ ունենալով, մի կողմից, աջակցել ֆրանսերենի ուսուցմանը դպրոցներում եւ համալսարաններում, մյուս կողմից, նպաստել նախարարությունների եւ հասարակական կազմակերպությունների աշխատակիցների ֆրանսերենի իմացությանը:

Սեւանը խեղդվում է իշխանությունների աչքի առաջ

Սկիզբը էջ 1

Նախագիծը սակայն կոնկրետ գործունեություն լճի պահպանության ուղղությամբ չի սահմանում, այլ կատարելու է ըստ էության շատ ավելի կարեւոր գործառույթ, սահմանում է պատասխանատու մարմինները, նրանց կատարած գործառույթներն ըստ կարգի եւ ժամանակացույցի: Հստակեցնում է լճի բնապահպանական համակարգի վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության, օգտագործման քաղաքականության ծրագրային հիմունքները: Ըստ դրանց, կառավարությունն օրենքի ընդունումից հետո երեք ամսվա ընթացքում մշակում եւ խորհրդարանի հաստատմանն է ներկայացնում համալիր մի ծրագիր յուրաքանչյուր տարվա համար առանձին ծրագրով: Ընդ որում համալիր ծրագիրը, որն ընդգրկելու է կատարելիք աշխատանքներն ըստ ժամանակացույցի, ԱԺ-ն ընդունելու է որպես օրենք: Այսինքն ծրագիրը չի կարող կառավարության ընդունած որոշումների մակարդակի մնալ եւ փորձ է գործադրին առավել սահմանափակ իրավունքներ վերապահել չգործադրելու առումով:

Ծրագիրը ներառելու է, ըստ նախագծի, Սեւանա լճի եւ նրան ջրով ապահովող ավազանի բուսական, կենդանական, ջրային պաշարների մասին տեղեկանքը, նախատեսված աշխատանքները, դրանց իրականացման անհրաժեշտ կոնկրետ ժամանակահատվածներով, աշխատանքների ֆինանսավորման աղբյուրները, եղանակները: Նշվում է նաեւ, որ կառավարությունը պարտավոր է լճում եւ նրա շրջակայքում գործունեություն ծավալելու սկզբունքները, եղանակները եւ տեսակները եւս հստակեցնել, որոնք կարող են լճի ավազանում անօրինական գործունեություն իրականացնող ծառայությունների ու տնտեսվարողների սահմանափակման կամ ընդհանրապես վերացման երաշխիք դառնալ:

Հատուկ ուշադրություն է դարձվում Սեւանա լճից ջրթողումներին, որոնք այսօր լճի մակարդակի իջեցման հիմնական պատճառն են: Կառավարությունը յուրաքանչյուր տարի յուրաքանչյուր ամսվա կտրվածքով պետք է ջրի բացթողման առավելագույն չափաքանակ սահմանի: Հասկանալի է, որ եթե օրենքն ընդունվի, չափաքանակների ցանկացած փոփոխություն կարող է տեղի ունենալ միայն խորհրդարանի միջոցով, օրենքում փոփոխություն նախաձեռնելով, իսկ դա չի կարող հրապարակային չլինել:

Ջրթողումների հետ միաժամանակ սահմանվելու է նաեւ ձկնորսության առավելագույն չափաքանակը: Դրույթ, որի բացակայության հետեւանքով գրեթե 4 անգամ նվազել է ձկների քանակը:

Օրենքի առավելությունը նաեւ այն է, որ Սեւանի փրկության պատասխանատվության դաշտ է բերում երկրի գիտական պոտենցիալը: Գիտությունների ազգային ակադեմիայում ստեղծվում է «Սեւանի փրկության փորձագիտական հանձնաժողով»՝ 9 անդամից, որը պետք է կառավարության ներկայացրած փաստաթղթերը եւ ծրագրերն անկախ մասնագիտական փորձաքննության ենթարկի եւ իր եզրակացությունը տա: Այս հանձնաժողովի լիազորությունները բավականին լայն են, որը նկատեցին պատգամավորները, սակայն նշեցին, որ կոնկրետ գործառույթների նշմամբ չի նմանվում կառավարությունում ստեղծվող տարբեր, ոչինչ չանող հանձնաժողովներին:

Օրենքով սահմանվում են Սեւանա լճի էկոլոգիական երեք գոտիներ, որոնց կառավարությունն անհասական մոտեցում պետք է ցուցաբերի: Կենտրոնական (Սեւանի ազգային պարկի տարածքը), անմիջական ազդեցության գոտի (ջրհավաք ավազանը) եւ ոչ անմիջական ազդեցության գոտի (մյուսներից դուրս տարածքները, որոնք կարող են ազդել լճի էկոլոգիական վիճակի վրա):

Կառավարությունը կողմ էր նախագծին, սակայն չկարողացավ ներկայացնել իր առաջարկները ԱԺ-ին: Նախագծի հեղինակները դրանք հաշվի առնելու նկատառումով հարցի քվեարկությունը հետաձգեցին երկու շաբաթով:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ԸՆԹԱՑԻԿ

ԱՍՈՒԼԻՍ

«Եթե դատավարությունը չբացահայտի հոկտեմբերի 27-ի գործը, մենք խնդիրը կլուծենք քաղաքական ճանապարհով»

Նորաստեղծ «Հանրապետություն» կուսակցությունն իրեն հայտարարեց Վազգեն Սարգսյանի իրավահաջորդ

«Հոկտեմբերի 27-ից հետո խեղաթյուրվեց Վազգեն Սարգսյանի որդեգրած ծրագրերի իրականացման գործընթացը: Այսօր ՀՀԿ-ն ու գործադիր իշխանությունը շեղվել են մեր նախնական գաղափարներից, գուցե նաեւ ընդունակ չեն դրանք իրագործելու: Ներքին տարաձայնություններ ունեցող «Միասնություն» դաշինքի մյուս անդամ ՀԺԿ-ն էլ դեռ որոնումների մեջ է», երեկ նորաստեղծ «Հանրապետություն» կուսակցությունը լրագրողներին ներկայացնելիս ասաց նրա քաղաքական խորհրդի նախագահ, ՀՀԿ-ից հեռացած Ալբերտ Բազեյանը:

Մամլո ասուլիսին ներկա էր նաեւ նոր կուսակցության քաղաքական խորհրդի անդամ, նախկին վարչապետ Արամ Սարգսյանը: Նշելով, թե իրենք լինելու են Վազգեն Սարգսյանի քաղաքական հայացքները կրողը, պրն Բազեյանն ափսոսանք հայտնեց, որ իշխանության ներսում, թեկուզ տարանջատ, ազնիվ ու արդար աշխատելու իրենց փորձերն ապարդյուն անցան: Քաղաքականության մեջ Ալ. Բազեյանն իրենց ձեւավորվող կուսակցության գիծը բնորոշեց պահպանողական, հանրապետական գաղափարների գերակայությամբ: Տնտեսության մեջ կուսակցությունը կարեւորում է պետության կարգավորիչ ու մասնավորեցնող դերը շուկայական հարաբերությունների ձեւավորման գործում: «Պիտի հրաժարվենք միջազգային պարտքերից ու վարենք ներդրումների համար բարենպաստ հող ստեղծելու քաղաքականություն այնպես որ պետությունը կարողանա ներդնողի հետ որոշ չափով կիսել ներդրումային ռիսկը: Խիստ կարեւոր են նաեւ հարկային դաշտի բարելավումն ու ԼՂ խնդրի լուծումը», նշեց Արամ Սարգսյանը: Գալով մասնավոր, այսօրվա հրատապ խնդիրներից մեկին՝ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհմանը, պրն Սարգսյանը հավաստեց, որ իրենց կուսակցությունը դեմ է սույն քայլին, քանզի ցանցերը ռազմավարական նշանակություն ունեն, հատկապես մեր տարածաշրջանում:

Ա. Սարգսյանի համոզմամբ՝ բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհումը պարտադրում են Համաշխարհային բանկն ու Միջազգային արժութային հիմնադրամը վարկերը կտրվեն կախված նրանից, թե կսեփականաշնորհվե՞ն ԲԷՑ-երը եւ ինչպե՞ս կսեփականաշնորհվեն: «Եզրակացություն. արդեն որոշված է, թե ում են տրվելու ցանցերն, ու աճուրդն անազնիվ է: Իսկ մենք նման շռայլության իրավունք չունենք», ասաց նախկին վարչապետը:

Հոկտեմբերի 27-ի գործի վերաբերյալ Ա. Սարգսյանը նշեց, թե իրենք դեռ հույս ունեն, որ դատավարությամբ գործը կբացահայտվի, ու խնդիրը կլուծվի, այլապես իրենք հարցը կլուծեն քաղաքական ճանապարհով: Հարցի լուծման քաղաքական ճանապարհը Ալ. Բազեյանը հետեւյալ կերպ պարզաբանեց. «Եթե դատավարությամբ գործը չբացահայտվի, ապա մենք կարող ենք ենթադրել, որ բացահայտումը հնարավոր է երկրում քաղաքական իրավիճակի փոփոխման դեպքում: Այս իշխանությունների օրոք տեղի է ունեցել ծանր ոճրագործություն պետության դեմ, ու հոկտեմբերի 27-ի գործի չբացահայտման պարագային կենթադրենք, որ այս իշխանությունները չեն կարողանում ապահովել ոչ միայն պետական մարմինների, այլեւ ողջ ժողովրդի անվտանգությունը»:

Այնպես որ, քաղաքական իրավիճակի փոփոխման իրավունք, ըստ Ա. Սարգսյանի, «Հանրապետությունն» իրեն կվերապահի: Առայժմ «Հանրապետություն» կուսակցությունը հիմնադիր համագումարից առաջ վերջնական տեսքի է բերում իր քաղաքական ծրագիրն ու հավաքում իր նախնական անդամներին:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Ո՞վ եւ ե՞րբ է վճարելու աշխատավարձերը

Որոնք կուտակվել են գյուղատնտեսության վարկային ծրագրի շրջանակներում

Գյուղակադեմիայի, «Ագրոգիտափյուռի» եւ «Ագրոպրեսի» աշխատակիցները շուրջ 10 ամիս աշխատավարձ չեն ստացել եւ հայտնի էլ չէ, թե երբ կստանան: Նշենք, որ վերջին 2 կազմակերպությունները ստեղծվել են Գյուղատնտեսության բարեփոխումների աջակցության ծրագրով: Ծրագիրը ֆինանսավորում են Համաշխարհային բանկը եւ Հայաստանի կառավարությունը: Համապատասխան վարկը Համաշխարհային բանկը հաստատել է 1998 թ. հունվարին: Ինչպես բոլոր երկկողմանի համաֆինանսավորվող ծրագրերը, այս ծրագրի համար եւս նախատեսված է ֆինանսավորման հետեւյալ սխեման: Առաջին տարում միջոցների 80 տոկոսը տրվում է ՀԲ-ի, 20 տոկոսը՝ կառավարության կողմից, երկրորդ տարում այդ հարաբերակցությունը դառնում է 60-40 տոկոս, երրորդ տարում՝ 40-60 տոկոս, չորրորդ տարում՝ 20-80 տոկոս:

Համաշխարհային բանկի լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ Հայաստանի կառավարությունը խոստացել է 2001 թ. երկրորդ եռամսյակում մարել այս ծրագրի շրջանակներում ունեցած իր պարտքի մի մասը՝ մոտ 10 մլն դրամ: Ինչը, սակայն, հայտնի չէ՝ կկատարվի՞, թե՞ ոչ: Սովորաբար համաֆինանսավորվող բոլոր ծրագրերում կառավարության նախատեսած բոլոր վճարումները չեն կատարվում: Բյուջեի ներկա հնարավորություններից որոշակի գումարներ են հատկացվում միայն այն ժամանակ, երբ Համաշխարհային բանկը սպառնում է չվճարել վարկային ծրագրի հաջորդ փուլի համար (օրինակ, ոռոգման վարկային ծրագիրը): Սակայն անգամ եթե այդ 10 մլն դրամը երկրորդ եռամսյակում վճարվի էլ, ապա ընդհանուր իրավիճակը չի փոխվի: Այս ծրագրի շրջանակներում կառավարության պարտքը կազմում է վերոնշյալ թիվը մոտ 10 անգամ գերազանցող գումար՝ 250 հազար դոլար: Սա հարցի մեկ կողմն է: Մյուսն այն է, թե արդյոք Համաշխարհային բանկը պարտաճանաչորեն կատարո՞ւմ է ֆինանսավորման իր մասը:

Գյուղակադեմիայի մի շարք գիտնականների առանձին աշխատանքներ ֆինանսավորում է հենց Համաշխարհային բանկը: Սակայն, ինչպես արդեն նշվեց, այս գումարները եւս չեն ստացվել: Վերջերս Գյուղակադեմիայի գիտխորհրդի նիստում վերստին բարձրացվեց այս հարցը, ինչի առթիվ բարեկրթությամբ աչքի չընկնող գյուղատնտեսության փոխնախարարներից Արմեն Խաչատրյանը հերթական անգամ նշելով, որ այդ ուղղությամբ իրենք աշխատում են, խորհուրդ տվեց ներկաներին «ոտքի տակ չընկնել»:

Համաշխարհային բանկի կողմից գումարների հատկացման հարցը պարզելու նպատակով փորձեցինք ստանալ այս ծրագրի իրագործման գրասենյակի (ԾԻԳ) տնօրեն Լեւոն Աղամյանի պատասխանը: Ըստ որոշ տեղեկությունների, ՀԲ-ն գումարները հատկացրել է, սակայն դրանք այլեւայլ ծախսերի անվան տակ դուրս է գրել ԾԻԳ-ի տնօրենը (ի դեպ, նման մեքենայություններն այսպիսի գրասենյակներում նորություն չեն): Սակայն տեղեկությունները ճշտել այդպես էլ հնարավոր չեղավ: Լեւոն Աղամյանն այդպես էլ չվերադարձավ մի քանի ժամ տեւած ընդմիջումից: Կամ գուցե վերադարձավ, բայց չցանկացավ տեղեկություններ հաղորդել: Այսպես թե այնպես ակնհայտ է, որ Գյուղատնտեսության բարեփոխումների աջակցության ծրագրի իրագործման գրասենյակը եւս առանձնապես մտահոգված չէ Գյուղակադեմիայի գիտնականների եւ «Ագրոգիտափյուռի», «Ագրոպրեսի» աշխատակիցների վարձատրվել-չվարձատրվելու հարցով: Հետաքրքիր է՝ իսկ ի՞նչ միջոցներով են ապրում այդ կազմակերպությունների կամ ԾԻԳ-ի տնօրենները, երբ նրանք նույնպես վարձատրվում են նույն ծրագրի շրջանակներում: Գուցե նրանց ֆինանսավորումը կատարվում է «առանձին» ծրագրով, եւ տարբեր տեսակի մեքենայությունների մասին լուրերն այնքա՞ն էլ չափազանցված չեն:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Ջավախքի հարցերի լուծումը՝ Երեւան-Թբիլիսի հարաբերությունների սերտացման մեջ

«Հզոր հայրենիք» կուսակցությունը երեկ տարածեց Ջավախքի վերաբերյալ մի հայտարարություն, որտեղ մասնավորապես ասվում է.

Հայ-վրացական հարաբերությունները եղել եւ մնում են տարածաշրջանային խաղաղության ու կայունության լուրջ երաշխիքներից:

Երկու դրացի ժողովուրդների երկխոսությունն ու բանակցությունները՝ առկա ցավոտ հարցերի եւ համագործակցության շուրջ, կարող են միայն փոխադարձաբար շահեկան լինել: Այդ առումով առանձնանում են այս տարվա քաղաքական շփումները՝ երկու երկրների վարչապետների հանդիպումը, Երեւանի ու Թբիլիսիի քաղաքապետների եւ Վրաստանի արտաքին գործերի նախարարի ղեկավարած պատվիրակության հանդիպումները Հայաստանում: Դրանք, անտարակույս, ավելի կխորանան նախագահ Շեւարդնաձեի՝ աշնանը Հայաստան այցից հետո:

Սկսված բանակցությունները քաղաքական կարեւորությունից բացի արժեքավոր են նաեւ իրենց գործնական բնույթով, որում հատկապես առանձնանում են Ջավախքում սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը շտկելու պետական երկարաժամկետ ծրագիրը եւ Վրաստանում հայ մշակույթի հուշարձանների պահպանության ու վերականգնման միջոցառումները:

Մեզ, այդուհանդերձ, խորապես մտահոգում են Ջավախքը Հայաստանին կապող միակ ավտոճանապարհի անմխիթար վիճակը, Հայաստանից Ջավախքին մատակարարվող էլեկտրաէներգիայի ընդունման դեռեւս չկարգավորվող գործընթացը եւ հատկապես դեպի Ռուսաստան ելքի թույլտվություն տալու հետ կապված դժվարությունները: Վերջինս ջավախքահայության համար կենսական կարեւորություն ունի եւ առնչվում է Ռուսաստանում հնարավոր աշխատանքի ու ապրուստի միջոց հայթայթելու եզակի հնարավորությանը:

«Հզոր հայրենիք» կուսակցությունը գոհունակությամբ նշելով այս առաջընթացի հույժ կարեւորությունը, սփյուռքահայության հետ աշխատանքի իր ծրագրային դրույթների շրջանակներում, պատրաստ է առավելագույնս նպաստել բոլոր հարցերի գործնական լուծմանը:

«ՀԶՈՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հայ-ռուսական մշակութային կապերը՝ 1700-ամյակի «հովանու» ներքո

Հայաստանում քրիստոնեության պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակը յուրատեսակ «առիթ» դարձավ հերթական անգամ սերտացնելու հայ-ռուսական մշակութային երկխոսությունը: Վերջերս «Ռուսաստանի հայերի միության» հրավերով Մոսկվա այցելած Խոսրով Հարությունյանը, որը տոնակատարության կազմակերպման պետական հանձնաժողովի փոխնախագահն է, տեղի հայությանը ներկայացրեց հոբելյանական տարվա միջոցառումների ծրագիրը: Վերջինս, ըստ նրա, կազմված է այնպիսի հաշվարկով, որ տարվա ցանկացած ժամանակահատվածում Հայաստան այցելելիս հյուրերը հնարավորություն կունենան ներկա գտնվելու միջոցառումներից որեւէ մեկին: «Ռուսաստանի հայերի միությունն» էլ իր հերթին տեղեկացրել է նույն առիթով Ռուսաստանում կայանալիք միջոցառումների վերաբերյալ: Մոսկվայում Խ. Հարությունյանը մասնակցել է տուրիստական կազմակերպությունների հրավիրած էքսպո-ֆորումին, ուր նկատել է օտարերկրացիների մեծ հետաքրքրությունը հոբելյանական տարվա եւ Հայաստանի հանդեպ:

Ա. Գ.

Մարտին 14 միլիարդ 624 միլիոն դրամի մուտք

ՀՀ պետական եկամուտների նախարարության լրատվական ծառայությունը տեղեկացնում է, որ նախարարությունը 2001 թ. մարտին ապահովել է 14 մլրդ 624 մլն դրամի մուտքեր: Իսկ այս տարվա առաջին եռամսյակում հավաքված եկամուտները կազմել են 33 մլրդ 640 մլն դրամ, ինչը 8 մլրդ 435 մլն դրամով գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածում գրանցված ցուցանիշը:

ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ

Փորձը նաեւ փորձանք է դառնում. դպրոցները քանդվում են

Երկու տարի առաջ ՀՀ կառավարությունը որոշեց փորձնական կարգով մի քանի դպրոցներ տեղափոխել համայնքների տնօրինության տակ: Այս որոշումը կայացվեց հաշվի առնելով համայնքների ղեկավարների պնդումները, թե լիարժեք ինքնակառավարում իրականացնելու համար դա անհրաժեշտ է: Եվ... տվեցին փորձնական կարգով:

Գեղարքունիքի մարզի Արծվանիստ գյուղի դպրոցը շուրջ երկու տարի գտնվում է համայնքի ենթակայության տակ: Այսօր սակայն, վիճակը, մեղմ ասած, անմխիթար է: Պատուհան, ապակիներ ձեռք բերելու եւ վերանորոգման այլ աշխատանքների համար անհրաժեշտ է 16 մլն դրամ, որի ձեռքբերումը համայնքի ուժերից վեր է: Երկու տարի առաջ դպրոցի շեֆությունը վերցնելու համար կուրծք ծեծող համայնքը միայն վերջերս է իմացել, որ իր բյուջեն ի վիճակի չէ դպրոց պահել: Վերջապես, միայն տնօրեն նշանակել-ազատելու համար չեն դպրոցը պահում: Լրացուցիչ լիազորություններ պահանջող համայնքի ղեկավարները նախ եւ առաջ պետք է մտածեն դպրոցն իր առաքելությանը ծառայեցնելու մասին, եւ ոչ թե իշխանական շրջանակները մեծացնելու համար դպրոց պահանջեն, հետո քանդեն: Կասկածից վեր է, որ նույն վիճակում են համայնքային ենթակայությանն անցած մյուս դպրոցները եւս, որովհետեւ բոլոր համայնքներում էլ տեղական բյուջեների կատարումը չի իրականացվում: Վերջապես, այդ համայնքներին, որոնք չեն կարողանում ապահովել նույնիսկ համայնքապետարանի աշխատակազմի ֆինանսական խնդիրները, թյուրիմացություն է դպրոցներ վստահելը: Կառավարությունը պետք է ուսումնասիրի այդ դպրոցների վիճակը եւ կասեցնի փորձի շարունակությունը, այլապես այս փորձը սպառնում է փորձանք դառնալ կրթության համակարգի գլխին:

ՏԻԳՐԱՆ ՏԱՆՈՅԱՆ

ամբիոն

«Այսօր իմ գերնկարը Հայաստանի կտավն է»

Արմեն Ստեփանյանը ծնվել է 1962 թ. Երեւանում, ավարտել գեղարվեստաթատերական ինստիտուտի գեղանկարչության բաժինը: Ուսանողական տարիներից կրթությանը զուգահեռ զբաղվել է տնտեսական գործունեությամբ, կազմակերպել կոշիկի, ապա եւ տրիկոտաժի արտադրություն: Ներկայումս նա առեւտրական, արտադրական եւ շինարարական գործունեություն ծավալող «Ասլաս» ընկերության եւ Հայաստանում խաղային բիզնեսի ասոցիացիայի նախագահն է: Շարունակում է նաեւ գործունեությունը գեղանկարչության ասպարեզում՝ ձգտելով արվեստագետի համար ամենաբաղձալիին՝ ազատությանը: Բիզնես եւ գեղանկարչություն: Սրանք հակադիր բաներ չեն նրա համար, ընդհակառակը՝ ներդաշնակ համադրություն են կազմում: Մեկ խոսքով՝ կյանքում հաջողակ մի երիտասարդ, որի հետ զրույցը դրական շատ լիցքեր է պարունակում:

– Մշակութային, հոգեւոր կյանքով ապրելով՝ զբաղվել եմ արտադրությամբ, բիզնեսով: Միայն նկարելն ինձ չէր բավարարում: Նյութական անկախությունն ու ապահովվածությունը մարդուն անհրաժեշտ է հոգեկան բավարարվածության, նաեւ հանույքի համար: Բիզնեսն օգնում է արվեստին եւ՝ հակառակը: Արվեստագետն ունի դեռեւս կյանքի չկոչված աշխատանքը նախապես՝ մտքի երեւակայության շնորհիվ տեսնելու առավելություն: Եվ միաժամանակ բիզնեսի զարգացման փուլերով անցնելիս, հասկանում ես կյանքի դժվարությունները, զգում ես նյութի դառնությունը, նյութը հասկանալով՝ կարողանում ես անցում կատարել դեպի արվեստի աշխարհ, դեպի հոգեէներգիան, ապա եւ՝ հակառակը: Հետաքրքիր ցիկլ է ստացվում, եւ մեկը մյուսին լրացնում է:

– Իսկ ստեղծագործելու համար ժամանակ թերեւս քիչ է մնում:

– Այդպես է: Նկարչի համար առաջնայինն իրեն հայտնի, ճանաչելի դարձնելն է՝ ցուցահանդեսներով, նկարների վաճառքով, կատալոգներով: Այս ամենի համար գումարներ են հարկավոր եւ հովանավորներ, որ քչերին է հաջողվում ունենալ: Ես նյութական կախվածություն չեմ ունեցել, ազատ եմ գործել: Մասնակցել եմ ցուցահանդեսների տարբեր քաղաքներում. Մոսկվայում՝ ժամանակակից արվեստների պատկերասրահում, Տոկիոյի, Նյու Յորքի, Չիկագոյի էքսպոներին, ինքս եմ հրատարակել կատալոգները: Ծանոթ եմ այս բիզնեսով զբաղվող ժամանակի հզոր արտ. դիլերներին, վերջին տասը տարիներին արդի կերպարվեստում հայտնի լավագույն նկարիչներին, քանդակագործներին:

Գեղանկարչությունն ինձ համար ինքնանպատակ զբաղմունք չի կարող լինել: Ստեղծագործությունը բազմաբնույթ դրսեւորումներ է ունենում ինձ համար: Երբ որեւէ ժամանակ չեմ նկարում կտավի վրա, «նկարում եմ» օբյեկտներ, դիզայն աշխատանքներ եմ կատարում, արտադրություն եմ կազմակերպում, սրճարան սարքում, եւ ես եմ նրանց նկարիչը, ճարտարապետը, հոգեբանը, գաղափարախոսը:

Մեջս հասունանում է ֆիլմ նկարելու գաղափարը, ուզում եմ հին հայկական շարականների CD թողարկել, աշխարհին ճանաչելի դարձնել մեր հոգեւոր հարստությունները:

Երբ փոքր էի, ուզում էի Լեոնարդո դա Վինչիին նմանվել, իմ իդեալն էր՝ բազմակողմանի զարգացած, գերհզոր, ուժեղ մարդ: Ուզում էի իմ Ջոկոնդան ունենալ: Տարիների հետ, կյանքի փորձառությունների մեջ եւ ապրելով Հայաստանում՝ իմ Ջոկոնդան մի փոքր ձեւափոխվեց: Այլ արժեքներ են հիմա իմ մեջ ապրում: Ուզում եմ տեսնել մեր ազգը իբրեւ հոգեւոր-մշակութային ազգ, տեսնել նրան բարեկեցիկ վիճակում:

– Հայոց պատմության մերօրյա ընթացքը բնորոշ է անկախության, պետականության ձեռքբերումով, նոր արժեքների, երեւույթների, մտածողության, կենցաղի լավ ու վատ ներհոսքով: Նորագույն այս արժեքների համակարգում, սակայն ժողովրդի մեջ հինը, իր անցյալը պահպանելու, նաեւ վերարթնացումի ներքին, թաքնված մղումը երբեք չի կորչում:

– Անկախության ձեռքբերումների ճանապարհին այս անցած տասը տարիների ընթացքում երկրաշարժի, պատերազմի, սովի, մթի, քաղաքական, տնտեսական տեռորի հետեւանքով հայ մարդու հոգեկան աշխարհը խաթարվել է, մարդկանց հետ այսօր զգույշ է պետք խոսել: Մարդիկ կորցրել են հոգին, միտքը, գաղափարը, անորոշության մեջ են: Եվ միայն հոգեւոր կյանքն ու մշակույթը նրանց կարող են փրկել: Ազգն առողջացնելու առաջնահերթ պայմանը մեր բարոյական, հոգեւոր-մշակութային այսօրվա արժեքները փոխելն է՝ դարերից ժառանգած օտար, աղտոտված, մեզ անհարիր «արյունը» մաքրելով, օտարելով մեզանից այս ծայրահեղ նյութապաշտությունը, չկամեցողությունը, անհանդուրժողականությունը: Ինչո՞ւ կորցրեցինք մեր արժեքները եւ հիմա որոնում ենք: Մենք շարունակաբար կրկնում ենք մեր անցյալի սխալները, մեր գործելակերպի մեջ բացակայում է ազգային ոգին, հայ ազգը կորցրել է իր հավաքական միտքը:

Խորհրդային ժամանակները նպաստավոր եղան մի առումով. հայերին օգնեցին ամփոփվել մի տարածքում եւ սերունդ աճեցնել: Բայց մյուս կողմից ապազգային եւ մարդկային ամենավատ արժեքները ներարկվեցին: Կեցության առաջնայնության գաղափարախոսությունը հանգեցրեց նյութի ֆետիշացման եւ հոգեւորի կործանման:

XX դարի վերջին ձեռք բերած անկախությունն աշխարհին ինքնուրույն ներկայանալու փորձաշրջան էր, երբ ինքդ քո տունը պիտի սարքես: Բայց ինչպե՞ս, երբ մենք իբրեւ անկախացած, հաղթանակած ժողովուրդ բարոյազրկվել ենք այնքան, որ չգիտենք՝ որո՞նք են մարդկային բարձրագույն արժեքները, չգիտենք քրիստոնեության էությունը: Մենք այսօր դժվարին վիճակում ենք, բայց փակուղուց դուրս գալու հնարավորություն ունենք: Ընտրությունը մենք ենք անելու. բոլոր նախկին ճանապարհները տանում են կործանման:

– Եվ ո՞րն է ելքը հավաքականության իմաստով: Անհատապես յուրաքանչյուրը հոգեւոր դարձի իր ճանապարհն ու ժամանակն ունի...

– Հայաստանում այսօր ապրում են փայլուն մտքի եւ բարձր բարոյականության տեր շատ մարդիկ, որոնք, սակայն, ասպարեզում չեն եղել: Նախկին ժամանակներն արհեստական էին, երբ փակվում էին կուսակցություններ եւ պարտադրվում ընտրություններ: Ազգի ընտրյալները չեն երեւացել: Անհայտ մարդիկ եկան, լցվեցին Ազգային ժողով: Հասարակության ստույգ արտացոլումը միմիայն ճշմարիտ ընտրություններով կստացվի: Այսօր մեզ դրոշակակիրներ են հարկավոր, ստեղծող, ուժեղ մարդկանց համախմբում, որոնք այս տարիներին պահել են իրենց կեցությունը, գաղափարը, հոգեւոր աշխարհը, բարոյականությունը: Ես, լինելով նկարիչ, բիզնեսի աշխարհի մարդ, հոգեւոր մարդ՝ մտնում եմ քաղաքական դաշտ, որպեսզի իմ խոսքի ուժով համախմբեմ իմ նմաններին: Երբ այդպիսի 30-40 մարդ կարողանանք հավաքել, մեծ արդյունքներ կունենանք: Նոր ծրագրեր էի ուզում կազմել, կուսակցություն կամ հասարակական կազմակերպություն ստեղծել՝ ազգային գաղափարախոսություն տարածելու նպատակով: Սակայն հասկացա, որ դա տրոհման ճանապարհ է եւ գտա ռեալ տարբերակը: Ռամկավար ազատական կուսակցությունն այս տասը տարիների ընթացքում իշխանության մեջ չլինելով՝ երբեք ռեակցիոն քայլեր չարեց, կուսակցության անդամները մտավորական, բարեկիրթ, հավասարակշռված, գաղափարական մարդիկ են, հիմնում են մշակութային կենտրոններ եւ զբաղվում են բարեգործությամբ: Կուսակցությունը մաքուր վիճակում է, կարելի է ներգրավել բոլոր առողջ ուժերին այնտեղ եւ օրինական ընտրություններով մտնել քաղաքական ասպարեզ: Ազգային խորհրդարանն ազգի ընտրյալների համախումբն է, այնտեղ պետք է ծնվի քաղաքական միտքը եւ արթնանա ազգային ոգին:

Այսօր ամեն մի առողջ մտածող մարդ պիտի անընդհատ մաքրողի, սանիտարի դեր կատարի, այնքան ժամանակ, մինչեւ կեղտը վերջնականապես մեր տնից դուրս հանենք: Հերակլեսի ամենամեծ սխրանքը Ավգյան ախոռները մաքրելն էր: Երբ սպասենք, թե ուրիշն է դա անելու, շատ կսխալվենք: Դրսից կգան ու մաքրելու փոխարեն ամեն ինչ կհավաքեն, կտանեն: Մեր դժբախտությունների պատճառը մեր մեջ պիտի փնտրենք, ոչ թե օտար երկրների գաղտնի գործակալությունների, միայն այս դեպքում մենք ձեռք կբերենք քաղաքական հասունություն: Այսօր մենք հակազգային, հակամարդկային արժեքների, հակատիեզերական բանականությամբ եւ բարոյականությամբ ենք ապրում:

Ես կյանքի փորձառությունների միջով անցել եմ՝ դժվարությունների, գեղեցկությունների, գայթակղությունների: Արվեստի, բիզնեսի մեջ ինձ հաստատելով հասել եմ մի հանգրվանի, երբ կարողություններս չեմ ուզում անիմաստ վատնել, այսօր իմ գերնկարը Հայաստանի կտավն է: Պիտի «նկարել» ազգը, պետությունը, սրանից գերհաճելի խնդիր տիեզերքում չկա:

– Մենք ճակատագրական պահերին ենք ազգային գիտակցումի պոռթկում եւ առկայծումներ ունենում ու այն էլ անհատական վառ դրսեւորումներով: Ազգային գաղափարախոսությունը որքա՞ն է մեզ անհրաժեշտ այսօր:

– Ազգային գաղափարախոսությունը կապված է մեր էթնոսի հետ: Ո՞վ է հայ մարդը: Մենք մեր պատմությունը չգիտենք, չգիտենք ազգերի ձեւավորման ընթացքը, ինչպես է ազգը ծնվում, ծաղկում, զարգանում, մեռնում: Երբ սրանք չգիտենք, ինչպե՞ս կարող ենք ազգային հարցեր լուծել: Ծանր պատմություն ենք ունեցել, աղետալի միջնադար, բայց մեր դժբախտությունները հեթանոսական տաճարները քանդելուց սկսվեցին: Ինչո՞ւ քանդեցինք մեր հին տաճարները, դա մեր անցյալ մշակույթն էր, բայց մենք արագորեն ավերեցինք, այդ իսկ պատճառով քրիստոնեությունը ճիշտ չընկալեցինք: Հինը կործանելով՝ նորը չեն կառուցի, դրանք զարգացման հերթական փուլեր են: Հույները վերացրի՞ն իրենց անցյալը, թե՞ պահպանեցին:

– Մի՞թե քրիստոնեությունը մեր ազգային էությանը չէր համապատասխանում, գուցե պատրա՞ստ չէինք:

– Քրիստոնեության անցման ձեւն էր սխալ: Մենք չունենալով ճիշտ գաղափարախոսություն՝ անցյալի արժեքները չգնահատելու գիտակցում, չըմբռնեցինք, որ սեփական պատմությունը չի կարելի քանդել: Այսօր մենք կորցրել ենք մեր վաղ անցյալի պատմությունը, եւ օտարը իր պատմությունն ստեղծում է մեր հաշվին, եւ մենք չենք կարողանում ապացուցել, որ այդ խաչքարը հայկական է, որ մենք քոչվոր չենք: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ մենք կորցրել ենք մեր անցյալը, եւ հենց այդտեղ էլ խզեցինք մեր կապը Աստծո հետ, ինչպես հրեաները՝ Քրիստոսին խաչելով: Եվ այս սխալը «ավանդաբար» շարունակվեց: Անցյալ դարասկզբին բոլշեւիկները նույնը չարեցի՞ն, կոմունիստական հավասարության, արդարության անունով չքանդեցի՞ն կամ չպղծեցի՞ն մեր սրբատեղիները: Մենք լիովին պատրաստ էինք քրիստոնեությունն ընդունելու, քանի որ արեւապաշտությունը ստեղծել էր բոլոր անհրաժեշտ նախադրյալները: Մեր սխալներից հետո երկար ճանապարհ էր մեզ պետք, որպեսզի հասունանայինք քրիստոնեության առումով՝ մարդկությանը երբեւէ տրված հոգեւոր եւ բարոյական բարձրագույն արժեքների, աշխարհի ճանաչողության, համատիեզերական ոգու ըմբռնման ու մարդու փրկության ուղին է: 1700 տարի չհասկացանք Քրիստոսի էությունը, Աստծուն դրեցինք կաղապարների մեջ, դոգմաներ ընդունեցինք: Տաճարը մեր ներսում մինչեւ չունենանք, կրակը մեր մեջ մինչեւ չլինի, քարից սարքած տաճարը մեզ ոչ մի օգուտ չի տա:

Մեր պատմության ճակատագրական պահերին հերոսականությունը դրսեւորվել է իմպուլսիվ եւ ոչ հավաքականության, ազգային գաղափարախոսության շնորհիվ, այլ՝ բնազդային, մեր կամքից անկախ: Սա տիեզերական կամքն է, Աստծո կամքը, որ նշան է այն բանի, որ մեր ազգը պիտի հարատեւի: Հիմա եկել է պահը Տաճարը կառուցելու: Թալանողն էլ այսօր մի ներքին վախ ունի, գնում է տաճար է սարքում, գուցե թե դրա շնորհիվ իր հոգին փրկի: Եվ դա լավ է: Երրորդ հազարամյակը բարենպաստ է լինելու մեզ համար: Երբ գարունը գալիս է, ծառերը ծաղկում են անկախ մեր կամքից: Մեր ազգի համար այսօր ես համարում եմ գարունը եկած: Պիտի գիտակցենք դա եւ կարողանանք տիրություն անել այդ ծառերին, խնամել, որ պտուղ տան: Եզակիները զգում են (եւ սա էլ բավական է): Երբ մենք անենք այն, ինչը պարտավորեցնում է այսօրվա ժամանակը, երկու սերունդ հետո Հայաստանը լուսավորյալ կետ կլինի այս տարածաշրջանում, ծաղկուն ու բարգավաճ երկիր:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

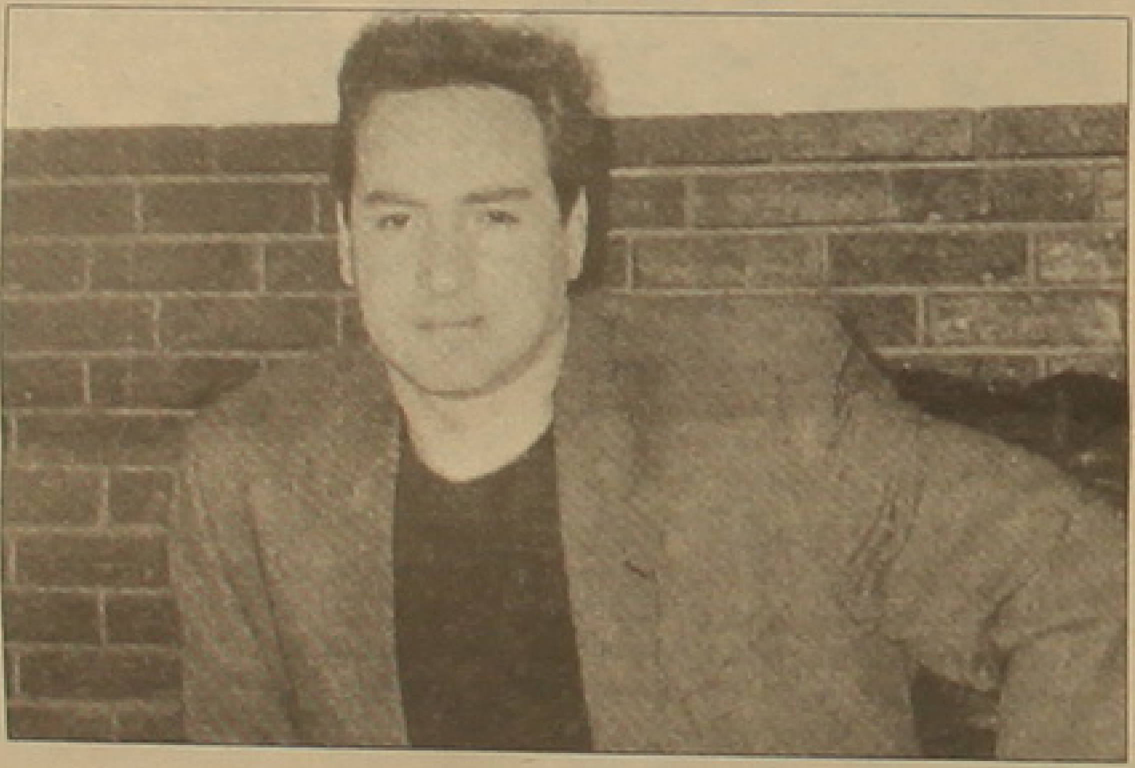

Այդպես չի կարելի

«Իրավունք» շաբաթաթերթի մարտի 30-ի համարում կարդացի Հայաստանի քաղաքացիների ղեկավար Հ. Հովհաննիսյանի «հայտնագործությունները»՝ կատարված հայ ժողովրդի վերջին տասնամյակի պատմությունը վերաքննելու ընթացքում:

Մեզանում կան գործիչներ, որոնց շատ է սազում «հետին թվով հանճար» մականունը: Նրանք խելացի խոսում ու գրում են, դասողություններ անում, հասարակությունը «բուժելու» դեղամիջոցներ առաջարկում: Բոլորը ճիշտ, բոլորը խելոք, բայց նաեւ՝ անոք ու կյանքի իրական, այլ ոչ թե քաղաքագիտական, տրամաբանության ու բարոյականության հետ որեւէ առնչություն չունեցող:

Հայության շրջանում, իրոք, այն կարծիքը կա, թե կոմունիստներն իշխանությունը ՀՀՇ-ին հանձնեցին, որովհետեւ նրանց ղեկավարները, մասնավորապես, առաջին դեմքերը, մորթապաշտ անկարողներ էին:

Նման մեղադրանքի առաջին օբյեկտը դարձավ Կ. Դեմիրճյանը: Եթե ճշմարիտ լինենք, ապա պետք է խոստովանենք, որ իշխանությունը ՀՀՇ-ին հանձնելու գործընթացը սկսվեց 1988 թվից, երբ Հայաստանի ղեկավարը Կ. Դեմիրճյանն էր, որն, ի տարբերություն Հ. Հովհաննիսյանի, շուտ հասկացավ, որ կոմունիստների ոտքերի տակից հողը փախչում էր եւ այդ տեղի էր ունենում նույն կոմունիստների մոսկովյան պարագլուխների ջանքերով:

Իշխանության հանձնման գործընթացն ավելի քան արագացավ, երբ ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար ընտրվեց Ս. Հարությունյանը: Եթե մենք փոքր-ինչ ուշադիր լինենք, կնկատենք, որ իր պաշտոնավարության ժամանակի մեծ մասի ընթացքում Ս. Հարությունյանը հարկադրված էր գործել ՀՀՇ-ի պատրաստած սցենարով: Եվ որպեսզի նա այդ նվաստացուցիչ դերը շարունակեր նվիրումով կատարել, գորբաչովներն ու յակովլեւները Ղարաբաղի հիմնահարցով չբավարարվեցին: Նրանք «Ղարաբաղ» կոմիտեի պարագլուխներին բանտ նետեցին՝ Քրիստոսներ, կատարյալ հեղինակություններ դարձնելու համար:

Երբ Վ. Մովսիսյանը ՀԿԿ կենտկոմի առաջին քարտուղար ընտրվեց, կոմունիստներին էր պատկանում միայն նոմինալ իշխանությունը: Հանրապետության փաստացի տերերը Լ. Տեր-Պետրոսյանն ու նրա խումբն էին: Որ Գերագույն խորհրդում կոմկուսի նոմենկլատուրան մեծամասնություն էր, ճիշտ է, բայց համոզված եմ, որ նրանց մեծ մասը քվեարկեց ոչ թե կոմկուսի, այլ ՀՀՇ-ի օգտին: Կոմունիստ պատգամավորներից շատերն այդպես վարվեցին, որովհետեւ համոզված էին, որ ՀՀՇ-ի դեմ «խաղ չկար», նա հաղթելու էր, իսկ շատերն էլ պարզապես գործարքի մեջ էին նրա հետ: Որ այդ տարիներին Հայաստանում դրության բացարձակ տերերը հիշյալներն էին, հաստատեցին նաեւ 1991 թվի նախագահական ընտրությունները, երբ ընտրողների ճնշող մեծամասնությունը ձայն տվեց Լ. Տեր-Պետրոսյանի օգտին:

Բացի դրանից, 1990 թվին Մոսկվան արդեն գործնական քայլեր կատարեց իշխանությունը ՀՀՇ-ին հանձնելու համար: Մովսիսյանի համառ ջանքերով կանխվեցին քաղաքացիական բախումներն ու արյունահեղությունը:

Երբ այս հիմնահարցի մասին խոսք է բացվում, ասում են, թե ինչո՞ւ շատ հանրապետություններում իշխանության գլուխ մնացին կոմունիստական առաջնորդները, իսկ Հայաստանում հակառակը կատարվեց: Մի պարզ պատճառով՝ Հայաստանում ոչ մի կոմունիստ ղեկավար իշխանության գլուխ երկար մնալ չէր կարող, եթե չկարողանար լուծել Ղարաբաղի հարցը: Տրամաբանությունը շատ պարզ էր. «Ղարաբաղը Ադրբեջանին տվել էին կոմունիստները, նրանք էլ պարտավոր էին վերադարձնել»: Հասկանալի է, որ Հայաստանի կոմունիստներն այդ խնդիրը հակառակ Մոսկվայի լուծել չէին կարող, իսկ Մոսկվայի (եւ ոչ միայն Մոսկվայի) ձեռքին Ղարաբաղի հիմնահարցն այն օղակն էր, որը կոչված էր բորբոքելու հակակոմունիստական, հակախորհրդային հրդեհը: Դրա համար էլ չպետք է լուծվեր: Ի դեպ, չի կարելի բացարձակ ճշմարտություն համարել այն խոսակցությունները, որ եթե Հայաստանի նախագահը լիներ կոմկուսի ղեկավարներից մեկը, երկրի վիճակն այնպիսին չէր լինի, ինչպիսին է այսօր: Վրաստանի եւ Ադրբեջանի դրությունն ամենեւին էլ բարվոք չէ, չնայած այդ երկրների ղեկավարները կոմունիստական շրջանի ամենանշանավոր գործիչներից էին:

Ժամանակի ընթացքում ղարաբաղյան սինդրոմը Հայաստանի կոմունիստների «մեղքից» վերածվեց նրանց հիվանդության: Կոմկուսն, ավելի քան որեւէ այլ քաղաքական ուժ, կառչեց Ղարաբաղի խնդրին որպես փրկության խարիսխի: Նաեւ դրանով են բացատրվում Հայաստանի կոմկուսի առաջին քարտուղարների բլից փոփոխությունները 1990-1992 թվերին:

Խոսքն այն մասին է, որ հասարակական կյանքը հեղաշրջող երեւույթները (չնչին բացառությամբ) օբյեկտիվ օրինաչափություններ են, եւ դա ոչ միայն ուրիշների, այլեւ՝ հայերի համար: Առավել եւս տգեղ է, երբ ինչ-ինչ պատճառներով այս կամ այն վաստակաշատ գործչին վարկաբեկելու համար նրանց վրա են բարդում մեղքեր, որոնց կանխելը վերջիններիս ուժերից ու հնարավորություններից վեր էին:

Նաեւ առաքինի կլինի, երբ ուրիշներին ցեխի հետ խառնելուց առաջ, զբաղվեինք ինքնաքննությամբ:

ՍՏԵՓԱՆ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

հայացք

Փորձագետների գերակշիռ մասն այն կարծիքին է, թե ԼՂ հարցի կարգավորման շուրջ գերտերությունների եւ խոշոր պետությունների շահերը բախվում են: Եվրոպական ծանրակշիռ երկրի Գերմանիայի դիրքորոշումն արտահայտվել է կիսապաշտոնական մակարդակով, Գերմանիայի պաշտպանության նախկին նախարար (1992-1998 թթ.), Բունդեսթագի ՔԴՄ/ՔՍՄ խմբակցության նախագահի տեղակալ Ֆոլկեր Ռյուեի կողմից:

Լեռնային Ղարաբաղի հարցում Գերմանիայի դիրքորոշումը հայանպաստ չէ

Մասնավորապես, ինչպես հաղորդում է ANN/Groong-ը, պրն Ռյուեն կարծում է, որ ամբողջ Արեւմուտքը պետք է դաստիարակի Ռուսաստանին եւ ստիպի նրան վերջ տալու հարավկովկասյան իր նախկին արբանյակների միջեւ մանիպուլյացիաներին: Ավելին՝ պաշտպանության նախկին նախարարը կարծում է, որ Եվրոպան պետք է վերջ դնի ծայրահեղ պառակտողական աշխարհաքաղաքական Հյուսիս-Հարավ (Ռուսաստան-Հայաստան-Իրան) եւ Արեւելք-Արեւմուտք (Կենտրոնական Ասիա-Ադրբեջան-Թուրքիա-Ուկրաինա) առանցքների ձեւավորմանը:

Պրն Ռյուեն հավաստում է, թե պաշտոնական Երեւանը կարեւորագույն դեր է խաղում քննարկվող այս համակարգը (առանցքները) փլուզելու գործում՝ իրականացնելով «կոմպլեմենտար» եւ հավասարակշռված արտաքին քաղաքականություն: Այս պատճառով, նշում է Ռյուեն, Գերմանիան պետք է հորդորի Թուրքիային, որպեսզի վերջինս մեղմացնի Հայաստանի նկատմամբ իր թշնամական քաղաքականությունը, ինչպես նաեւ երաշխավորի Թեհրանին, որ «Արեւմուտքը չի ձգտում Հարավային Կովկասում խախտել Իրանի դիրքերը»:

Քաղաքական ու տնտեսական նման խճճված իրավիճակից դուրս գալու նպատակով Հարավային Կովկասի երեք հանրապետությունները պետք է ձեւավորեն «անդրկովկասյան միջազգային տնտեսական գոտի եւ հաստատեն տարածաշրջանային համագործակցության զարգացման արդյունավետ մեխանիզմներ»: Անդրկովկասյան միջազգային տնտեսական գոտին համաեվրոպական տնտեսական տարածքում կդառնա առանձին միավոր եւ սերտորեն կհամագործակցի Եվրամիության (ԵՄ) հետ, նշել է Ռյուեն, ընդսմին ավելացնելով, որ «Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի անդամակցությունը ԵՄ-ին կամ ՆԱՏՕ-ին հավանական չէ»:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ Ֆոլկեր Ռյուեն այս տարվա հունվարին պաշտոնական այցով ժամանել է Երեւան, հանդիպել է ՀՀ նախագահ Քոչարյանի հետ: Այցից առաջ «Նոյյան տապան» գործակալությանը տված հարցազրույցում պրն Ռյուեն ԼՂ հակամարտության կարգավորման համար ցանկալի էր համարել 1996 թ. ԵԱՀԿ Լիսաբոնի գագաթաժողովի սկզբունքները՝ Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության պահպանում, ԼՂ ինքնակառավարում Ադրբեջանի կազմում եւ ԼՂ անվտանգության երաշխիքներ:

Թ. Հ.

Ալիեւը բացբերան չէ

ԲԱՔՈՒ, 3 ԱՊՐԻԼ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ադրբեջանական պետության ղեկավարին ԱՄՆ Ֆլորիդա ճանապարհող թղթակիցներին այդպես էլ ոչինչ չհաջողվեց իմանալ Վրաստանի Մառնեուլի շրջանում գտնվող թուրք-վրացական համատեղ ռազմական օդանավակայանի մասին, որը նորոգվել է Թուրքիայի կողմից:

Որոշ փորձագետների կարծիքով, այդ ռազմական հաղորդակցությունը էապես փոխում է Թուրքիայի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի անվերահսկելի համագործակցության հնարավորությունները: Հենց այդ էին ակնարկում թղթակիցները Ադրբեջանի նախագահին դիմելով հետեւյալ հարցով. «Այնտեղ կարող են վայրէջք կատարել նաեւ Թուրքիայի ռազմական ինքնաթիռներ, լուրջ աշխատանք կատարել»: «Թող կատարեն, պատասխանել է նախագահը: Պետության քաղաքականությունը չի կարելի ամեն օր բացահայտել ձեր առջեւ: Դուք ինձ գիտեք, ինձանից չի կարելի նման հարցերի պատասխաններ ստանալ: Դուք «որսում» եք մեր մարդկանցից ոմանց, հարցնում նրանց, իսկ նրանք իրենց անփորձությամբ ասում են այն, ինչ չգիտեն: Բայց ինձ հետ փոքր-ինչ զգույշ եղեք»:

Ասիա-Ամերիկա օդային կամուրջ բեւեռի վրայով

Անդրբեւեռային թռիչքների գործարկումով ասիական երկրների մեծ մասն անհամեմատ մոտենում է Նյու Յորքին: Օգտագործելով ռուսական օդային տարածությունը, որը սառը պատերազմի օրերին փակ էր օտար օդանավային ընկերությունների առաջ, «Քոնթինենթլ էրլայնզը» մարտի սկզբից սկսել էր 16-ժամյա անվայրէջք ծառայությունը Նյուարկից (Նյու Ջերսի) դեպի Հոնկոնգ: Դա մինչեւ ապրիլի 1-ը Նյու Յորքից կատարված ամենաերկար (13.499 կմ) թռիչքուղին էր: Այժմ, ըստ «Ինթերնեշնլ հերալդ տրիբյուն» թերթի մարտի 31-ի ապրիլի 1-ի շաբաթավերջյան համարի, «Յունայթեդ էրլայնզ» ամերիկյան ընկերությունը սկսել է (ապրիլի 1-ից) Քենեդի օդանավակայանից կանոնավոր անդրբեւեռային թռիչքներ իրագործել դեպի Հոնկոնգ, որը 2 մղոնով կամ 3-2 կմ-ով երկար է նախորդից: Ուղեւորներն այլեւս վայրէջք չեն կատարելու Ուեսթքոսթում կամ Ճապոնիայում՝ խնայելով մոտ 6 ժամ:

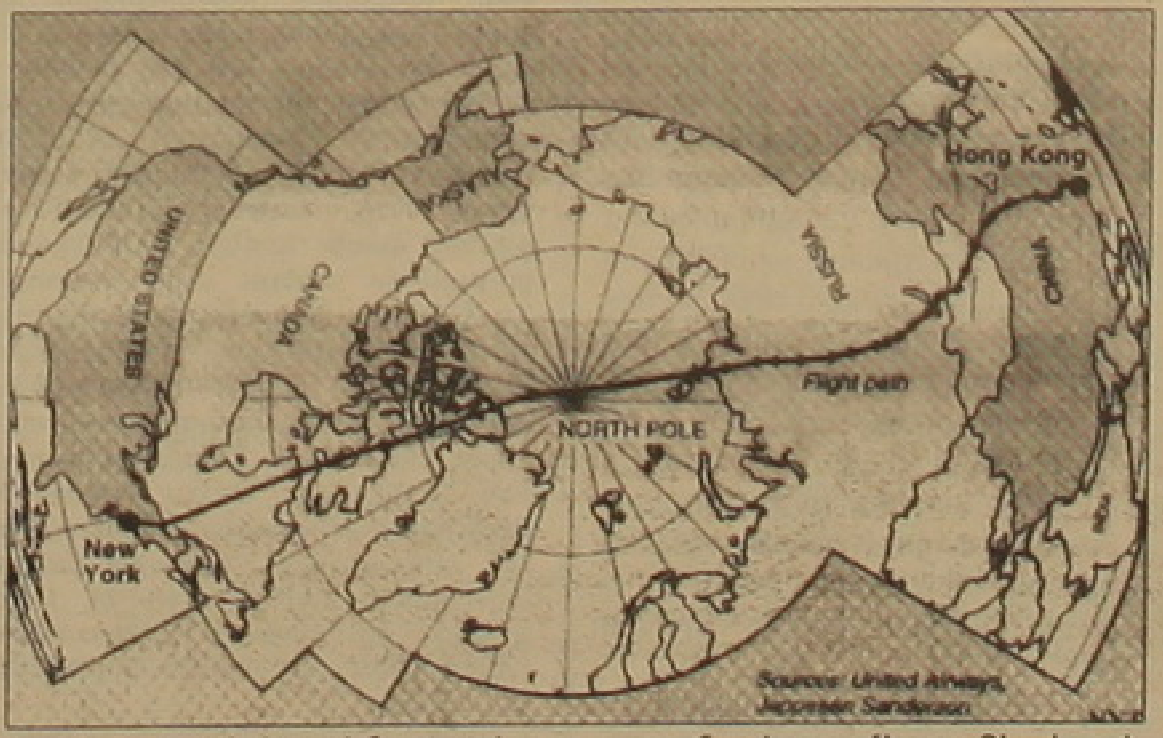

237 ուղեւոր եւ 15 ուղեկցորդ տեղափոխող «Բոինգ-777» ինքնաթիռով Սառուցյալ օվկիանոսի վրայով ներկա թռիչքն, իհարկե, այնքան էլ նման չէ, ըստ թերթի, 1926 թ. ադմիրալ Ռիչարդ Բիրդի հերոսական փորձարկմանը, սակայն, այսպես կոչված, «բեւեռային ցատկը» նույնքան գայթակղիչ եւ ցնցող է նույնիսկ ամենափորձառու օդաչուի համար: «Քոնթինենթլի» առաջին թռիչքն իրագործող օդաչու կապիտան Դեյվիդ Լանդիի համար դա «իր կարիերայի գագաթնակետն է եղել»: Նա մոտ մեկ տարի աշխատել է չինացի, ռուս եւ կանադացի մասնագետների հետ ուսումնասիրելով եւ ծրագրելով ներկա երթուղին: Հիմնական մտահոգությունը եղել է բեւեռի վրայով անցնելիս վառելիքի սառչելը, բայց փորձարկումները բարեբախտաբար հաջող են ավարտվել: Շնորհիվ գիտության արդի զարգացումների, նրան չեն սպառնացել ադմիրալ Բիրդի դժվարությունները, ինչպես օրինակ, կողմնացույցի անշարժանալը «աշխարհի գագաթնակետում»: Նյուարկից օդ բարձրանալուց վեց ժամ անց Լանդիի ինքնաթիռը հայտնվել է Հյուսիսային սառուցյալ բեւեռում: «Այստեղ ես զգում, որ ինչ ուղղությամբ էլ նայես, միեւնույն է, հարավ ես նայում», ասել է նա: Տարօրինակ երեւույթներից մյուսն այն է, որ աջ կողմի ուղեւորները լուսամուտներից մթություն էին միայն տեսնում, իսկ ձախ կողմինները՝ պայծառ լուսավորություն:

Հ. Օ.

ՄԱՐՏ

Անցած ամսվա կարեւոր իրադարձությունները

Մարտի 1. «Ազգ» օրաթերթը հրապարակեց Լեւոն Տէր-Պետրոսյանի ֆրանսիական «Էքսպրես» շաբաթաթերթին տված հարցազրույցը, որում Հայաստանի առաջին նախագահը Հայաստանի ներքաղաքական իրավիճակը հոկտեմբերի 27-ի իրադարձություններից հետո որակեց որպես չափազանց վտանգավոր: Ֆրանսիացի լրագրողի զրույցը Տէր-Պետրոսյանի հետ կայացել էր 2000 թ. սեպտեմբերին: Սակայն նյութը L'Express -ի համարում լույս տեսավ 2001-ի փետրվարի 15-ին՝ նախագահ Քոչարյանի Ֆրանսիա պաշտոնական այցի ժամանակահատվածում:

1-2. Կայացավ Ռ. Քոչարյանի այցը Ուկրաինա, որտեղ Լ. Կուչմայի հետ ստորագրվեց Ուկրաինայի եւ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական համագործակցության միջպետական պայմանագիր 2001-2002 թթ.-ի համար: Ինչպես նաեւ Ուկրաինայի եւ Հայաստանի նախագահների համատեղ հայտարարություն, որը պարունակում է փոխշահավետ համագործակցության վրա հիմնված ուկրաինա-հայկական հարաբերությունների հետագա զարգացման հիմնական սկզբունքները եւ մի շարք երկկողմանի փաստաթղթեր:

3. Հայաստանի նախագահը ընդունեց «Ռուսաստանի հայերի միություն» համառուսական հասարակական կազմակերպության նախագահ, գործարար Արա Աբրահամյանին:

4-5. Փարիզում տեղի ունեցավ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Քոչարյանի եւ Ալիեւի հերթական հանդիպումը:

5. Արարատում տեղի ունեցավ Հայաստանի ազգային հերոս, հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությանը զոհ գնացած վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի տուն-թանգարանի եւ կիսանդրու բացումը: Մարտի 5-ին լրացավ նրա 43-ամյակը:

6. ՀՀ պաշտպանության նախարար Սերժ Սարգսյանը «Գոլոս Արմենիի» օրաթերթին տված իր հարցազրույցում հայտարարեց. «Եթե ադրբեջանական բանակը ի վիճակի լիներ զենքի ուժով լուծել ղարաբաղյան հիմնահարցը, արդեն վաղուց դա կաներ», պարոն Սարգսյանի խոսքերով հայկական զինված ուժերը այսօր մարտունակ են եւ ավելի լավ պատրաստված, քան 1992-93 թթ.:

7. ՀՀ կառավարությանն առընթեր արտագաղթի եւ փախստականների գործերով վարչության պետ Գագիկ Եգանյանը հայտարարեց, որ Հայաստանը ամեն տարի լքում է մոտ 50 հազար բնակիչ:

8. Աթենքում Հայաստանի, Իրանի եւ Հունաստանի արտաքին գործերի նախարարների եռակողմ հանդիպմանը ստորագրվեց փոխըմբռնման հուշագիր:

8-9. ՆԱՏՕ-ի ռազմական կոմիտեի նախագահ ծովակալ Գվիդո Վենտուրոնիի այցը Հայաստան:

9. Շվեյցարիայի նախաձեռնողների միության հրավերով ԼՂՀ վարչապետ Անուշավան Դանիելյանը մեկնեց Ժնեւ՝ մարտի 10-ին կայանալիք ձեռներեցների եւ ներդնողների միջազգային ֆորումին մասնակցելու:

13. Շվեցարիայի խորհրդարանը 74 դեմ, 70 կողմ ձայների հարաբերակցությամբ չընդունեց հայերի 1915 թ. եղեռնը ճանաչելու օրինագիծը:

14-15. Պաշտոնական այցով Հայաստանում եղավ Ռուսաստանյան Դաշնության սահմանապահ դաշնային ծառայության տնօրեն գեներալ-գնդապետ Կոնստանտին Տոցկին:

15. Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Մայքլ Լեմոնը հանդիպեց Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսյանին:

Հանդիպումը մասնավոր բնույթ էր կրում:

16. Աշխատանքային այցով Մոսկվա ժամանեց Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանը:

19. Հայաստանի ազգային համաձայնություն ընդդիմական ճակատ ստեղծելու նախաձեռնող խումբը հանձն առավ ղեկավար եւ աշխատանքային խմբերի ստեղծումը:

20. Արմենսելի գլխավոր կոմերցիոն տնօրեն Վասիլիս Պապադիմիտրիուսը հայտարարեց 2001 թ. հունիսի 1-ից րոպեավճար սահմանելու իրենց պատրաստակամության մասին:

20. Հայաստանի ազգային համաձայնություն ճակատը հայտարարություն տարածեց, որտեղ մասնավորապես նշվեց, որ էլցանցերի սեփականաշնորհումը պետական հանցագործություն է:

21. Ադրբեջանի նախագահ Հ. Ալիեւը Նովրուզ տոնի կապակցությամբ ժողովրդին հղած իր ելույթում հայտարարեց, որ Ադրբեջանը պատրաստ է ռազմական ճանապարհով ազատագրելու Հայաստանի գրաված ադրբեջանական հողերը:

21. Արեւի տաճար Գառնիում հեթանոսական «Հայորդիների ուխտ» համայնքի կողմից տոնվեց հեթանոսական Ամանորը, որը նվիրված է տարեմուտին եւ բնության զարթոնքին:

21. Հանրապետության նախագահ Ռ. Քոչարյանը հայտարարեց, որ ապրիլի 3-ին Ֆլորիդայում կայանալիք Հ. Ալիեւի հետ հանդիպման ժամանակ պնդելու է ղարաբաղյան հիմնահարցի կարգավորման երեք հիմնական սկզբունքները, որոնց հակված է հայկական կողմը:

21. ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վ. Օսկանյանը հանդիպեց ԱՄՆ պետքարտուղար Քոլին Փաուելի հետ: Քննարկվեցին տարածաշրջանային հարցեր, մասնավորապես ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հիմնախնդիրը:

22. Ազգային համաձայնության ճակատին միանալու մասին հայտարարեցին Սոցիալիստական ուժերի դաշինքը եւ պաշտպանության փոխնախարար Վ. Շիրխանյանը:

22. ԱՄՆ Կալիֆոռնիա նահանգի սենատը միաձայն որոշում կայացրեց, ապրիլի 24-ը համարել Հայոց ցեղասպանության հիշատակի օր:

23. Հայաստանի 22 կուսակցություններ եւ հասարակական կազմակերպություններ շարունակում են պահանջել երկրի կառավարությունից անվավեր ճանաչել Հայաստանի բաշխիչ ցանցերը սեփականաշնորհման համար հայտարարված մրցույթը:

24. Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը Եվրոպայում ԱՄՆ-ի զինված ուժերի գլխավոր հրամանատարի տեղակալ Քարլտոն Ֆուլֆորդի հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարեց, որ ՆԱՏՕ-ի բազաները Հարավային Կովկասում տեղակայելը կդառնար տարածաշրջանում խաղաղություն ապահովող ամենաարդյունավետ գործոններից մեկը:

26. ՀՀ պաշտպանության նախարարը պաշտոնական այցով մեկնեց Հունաստան:

26. Գեներալ-մայոր Վյաչեսլավ Աբիմովը նշանակվեց Հայաստանում Ռուսաստանի ԴՍՈւ օպերատիվ խմբի գլխավոր հրամանատար:

26. Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնում Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի նախագահությամբ տոնվեց Վենետիկի հայոց Մխիթարյան միաբանության հիմնադրման 300-ամյակը:

27. ՀՀ արդարադատության նախարարությունը գրանցեց «Հանրապետություն» կուսակցությանը:

28. Հայաստան պաշտոնական այցով ժամանեց Վրաստանի արտաքին գործերի նախարար Ի. Մենաղարիշվիլին:

28. ԱՄՆ Մերիլենդ նահանգի սենատը 34 կողմ 10 դեմ ձայների հարաբերակցությամբ հավանության արժանացրեց 1915 թ. հայերի ցեղասպանությունը ճանաչելու օրինագիծը: Օրինագիծը պետք է ընդունվի նաեւ նահանգի ներկայացուցչական պալատում:

30. Ռ. Քոչարյանը ստորագրեց Հրայա Բաղալյանին Երեւան քաղաքի դատախազ նշանակելու հրամանը:

28. ԼՂՀ նախագահ Ա. Ղուկասյանը ստորագրեց բրիտանական Լորդերի պալատի փոխխոսնակ բարոնուհի Քերոլայն Քոքսին Երախտագիտության շքանշան շնորհելու հրամանը:

29. Հայաստան ժամանեց Ռուսաստանի Կոմկուսի ղեկավար Գ. Զյուգանովը ՀՀ Կոմկուսի 35-րդ նստաշրջանի աշխատանքներին մասնակցելու: Գ. Զյուգանովը հանդիպեց նաեւ ՀՀ նախագահ Ռ. Քոչարյանի հետ:

30. Շվեյցարա-շվեդական ABB ընկերությունը հրաժարվեց Հայաստանի բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման մրցույթին մասնակցելուց:

ՍՈՒՐԵՆ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ

ԱԶԳ

Մշակույթ

– Պարոն Իգիթյան, մեր այսօրվա զրույցը կուզեի, որ վերաբերվեր «Մինասի առեղծվածը» ֆիլմին: Ի՞նչ տպավորություն թողեց այս ֆիլմը:

– Ֆիլմին կարելի է մոտենալ երկու տեսանկյունից: Մի կողմից, ես շատ ուրախ եմ, որ Մինասին հիշում ենք նորից: Շատ կուզեի, որ լավ ֆիլմ լիներ: Ես վերջերս Բոստոնից շատ նյութեր եմ բերել, որ նկարահանվել են Մինասի կենդանության օրոք (նկարել է Հրաչ Թաշչյանը, բոստոնաբնակ մեր ընկերը): Շատ կուզեի, որ գտնվեր մի ռեժիսոր, որի հետ կարողանանք մի լուրջ ֆիլմ անել, օգտագործելով ոչ միայն այդ նյութը, այլեւ Մինասի թողած ողջ ժառանգությունը: Ցավոք սրտի, կենդանության ժամանակ մենք շատ չենք նկարել Երվանդ Քոչարին, Ալեքսանդր Բաժբեուկ Մելիքյանին, Հովսեփ Կարալյանին, նույնիսկ Սարյանին, Ավետիք Իսահակյանին, Փափազյանին, Ներսիսյանին, Պարույր Սեւակին... Այսքան անտարբերությո՞ւն ասեմ, անլրջություն, պարզապես դժվար է պատկերացնել... Ես կուզեի, որ Մինասի մասին ֆիլմ նկարվի եւ նկարվի պրոֆեսիոնալ

Մինասը երամից դուրս էր

Հենրիկ Իգիթյանը «Մինասի առեղծվածը» ֆիլմի առիթով

բարձր մակարդակով: Զարմանալին այն էր, որ ֆիլմի հեղինակներն այնքան շնորհք չունեցան, որ մինչեւ հեռուստատեսային էկրան բարձրանալը մեզ կանչեին, քննարկում անեինք: Այն, ինչ որ տեսել եմ հեռուստատեսային էկրանին գույնի իմաստով ինձ շատ դուր եկավ: Մինասի գործերը շատ մաքուր էին նկարված: Օպերատորի աշխատանքը հիանալի էր: Այսքանը:

– Իսկ ի՞նչը չհավանեցիք:

– Ես ֆիլմում ասացի, որ տգեղ բան է, երբ մահացած մարդուց հետո սկսում են լեգենդներ հնարել: Դա սպեկուլյացիայի մի տեսակ է: Տեսեք, գրեթե չի եղել մի օր, որ ես ու Մինասը չհանդիպեինք, շատ երկար չնստեինք, չզրուցեինք, շախմատ չխաղայինք, գրեթե ամբողջ գիշեր չթափառեինք Երեւանի փողոցներով, հիանայինք նոր ու նոր բանով: Որոշում էինք խոսել որեւէ թեմայով: Ամառ լիներ, թե ձմեռ, նշանակություն չուներ: Այսքան մտերիմ լինելով, չեմ հիշում որեւէ դեպք, որ Մինասն ինձ կամ իրեն տագնապեցնող որեւէ բանի մասին ասեր: Փակագծերում ասեմ, որ ես ու Մինասը պարզապես սինխրոն էինք մտածում: Ասենք, գնում էինք Տրետյակովկա: Նա իր համար էր նշումներ անում, ես իմ: Եվ երբ մեր նշումները համեմատում էինք, դրանք բացարձակապես սինխրոն էին: Այսինքն, մեր ընկալումը շատ էր հոգեհարազատ: Շատ նկարիչներ կան, որոնց հետ հոգեւոր կապի մեջ մտնել չեմ կարող: Մինասի հետ մեր հոգեւոր կապը բացարձակ էր: Ինքն ինձ շատ էր վստահում: Եվ մենք մեր կյանքը միասին ենք ապրել: Այսքանից հետո մի անգամ գոնե Մինասն ինձ չի ասել, թե՝ գիտե՞ս, ինձ թուղթ են ուղարկել եւ գրել են, որ Երեւանից թողնեմ, գնամ: Ինչպե՞ս կարող էր այդպիսի բան ինձ չասել, եթե իսկապես այդպիսի թուղթ, գրություն եղել է:

– Բայց ֆիլմում այս մասին խոսք է գնում:

– Ինձ չի ասել, չգիտեմ: Մի քանի օր առաջ Աղասի Այվազյանն ասաց, որ Մինասն իրեն այդպիսի մի գրություն ցույց է տվել: Ես Աղասի Այվազյանին շատ եմ հավատում, բայց Աղասին հնարող է, հնարող է լավ իմաստով: Մինասն ինձ այդպիսի գրությունը գոնե մեկ անգամ ցույց կտա՞ր: Երկրորդը. ֆիլմում ասվում է, որ Մինասի վրա կրակել են: Սուտ է: Մինասի վրա ոչ ոք չի կրակել: Շինարարության մեխով կրակո՞ւմ են, վախեցնո՞ւմ են մարդուն: Այդպիսի մտադրություն ունեցողները հո ախմախ չե՞ն, որ այդպիսի բան անեն: Պարզապես շինարարական մեխը թռել, կպել է լուսամուտին: Արվեստանոցը «Անիի» դիմացն է եղել, եկել, պատահականորեն կպել է Մինասի պատուհանին: Չի կարելի այդքան միամիտ լինել պետական մարմիններին կասկածելու համար, որ իրենք շինարարական մեխով վախեցնեին Մինասին: Դա անհեթեթություն է: Այդ փաստն իսկապես տեղի ունեցել է: Բայց ես իրեն ասել եմ. «Մինաս, սա ուղղակի շինարարությունից թռել, եկել է»:

– Ավտովթարի դեպքը...

– Դա ամենակարեւորն է: Այդ կանայք, որ նստել են մեքենան, բաց են թողել մի քանի մեքենա: Իրենք ձեռք են բարձրացրել, մի քանի մեքենա անցել է, այս մեքենան է կանգնել: Այս մասին ինձ ասել է Յակով Զարգարյանը, որը փաստ սիրող մարդ է: Առաջին, երկրորդ, երրորդ մեքենաները չեն կանգնել, այս մեքենան է կանգնել: Եթե մի մարդ սպանության նպատակ ունի, կարո՞ղ է պատահական ուղեւորների նստեցնել մեքենան: Ոչ, որովհետեւ իրեն ավելորդ վկա պետք չէ: Դա՝ առաջինը: Երկրորդը. ի՞նչ հաշվարկ պետք է աներ այդ մարդը, ուղեւորների հետ նստած, որ Մինասը պետք է դուրս գար թատրոնից, որը նախատեսված չէր: Մինասն այդ օրը պետք է գնար բանկետի, Էդգար Հովհաննիսյանի տուն: Չի գնացել, որովհետեւ այնտեղ մի մարդ պետք է լիներ նաեւ, որին չէր սիրում: Ուրեմն տեսեք, վարորդը չգիտեր, թե Մինասը որ ժամին պետք է դուրս գար, ինքը չի սպասել փողոցում: Եթե մենակ լիներ, կարելի էր կասկածել: Նա պետք է շատ բան իմանար, շատ բան հաշվարկեր. Մինասը թատրոնից պետք է դուրս գա, գնա այս ճանապարհով... եւ այլն, եւ այլն: Եվ դա այն մարդը, որին ընդամենը 5 ամիս առաջ էին վարորդական իրավունք տվել:

– Պարոն Իգիթյան, ես հարկավ հավատում եմ Ձեր խոսքին: Բայց եկեք այս ամենը քննարկենք ծայրահեղացնելով, այսինքն՝ եւ այդ վարորդը, եւ այդ կինը, եւ այդ աղջիկներն աշխատել են, այսպես ասած, «նույն ծրագրով»:

– Չէ:

– Անցնենք հրդեհի դեպքին:

– Իմ մեջ կասկած առաջացնում է հրդեհը: Ի՞նչ հանգամանքով: Տեսեք: Մինասը շատ վատ հիշողություն ուներ, նա իրեն անհրաժեշտ բաներն էր միայն հիշում, այսինքն՝ եթե իրեն արվեստի պատմությունից ինչ-որ բան պետք էր, փայլուն էր հիշում: Բայց, օրինակ, Մինասին Պիկասոն կարող էր ժամադրել ժամը 3-ին, եւ միայն ժամը 5-ին Մինասը կարող էր ժամադրությունը մտաբերել: Դա բոլոր ընկերները կարող են հաստատել: Ժամանակ էր լինում, որ իր տան հեռախոսահամարն էր մոռանում: Հիմա... Մինասը շատ ուժեղ գլխացավեր ուներ: Մինասը միշտ էլ շատ ողբերգական դեմք էր: Նա միշտ նախազգում էր: Ոչ թե կասկածամիտ էր, ոչ: Նա միշտ սպասում էր: Եվ պատահական չէ, որ նկարներում իր մահն էր նկարել: Առանց այդ էլ այդ նախազգացումը կար: Մինասին առաջին անգամ Կարեն Դեմիրճյանը հրավիրել էր կուսակցական համագումարի, որովհետեւ Մինասին շատ էր սիրում: Հետո, Մինասի մահից հետո ինձ Դեմիրճյանն ասաց. «Ամեն ինչ պիտի անեի Մինասի համար»: Հիմա... Մոսկվացի բժշկին Եֆունինին (ոչ թե Բախմանը, ինչպես ասվում է ֆիլմում սխալմամբ) հենց Դեմիրճյանը հրավիրեց: Եֆունինի հետ ես հանդիպել եմ Մոսկվայում, երբ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր էի: Գիտությունների դոկտոր, բժիշկ Լեւոն Փիրուզյանը մեզ իրենց տուն հրավիրեց: Հենց այս ժամանակ էլ Եֆունինն ինձ ասաց, որ իրեն Մինասին բժշկելու, փրկելու համար հրավիրել էր անձամբ Կարեն Սերոբիչը:

– Ֆիլմում ասվում է, որ Կրեմլի այս բժիշկը Երեւան էր եկել Արամ Խաչատրյանի նախաձեռնությամբ:

– Ոչ, ոչ, ոչ: Ճիշտ է, Արամ Խաչատրյանը մեծ ուշադրություն էր դարձնում Մինասին, բայց բժշկին Երեւան էր հրավիրել Կարեն Դեմիրճյանը: Մոսկվայում Եֆունինն ինձ ասաց. «Я сделал все, чтобы спасти Минаса. Я уехал тогда, когда был уверен, что уже свое дело сделал, что Минас спасен»: Իմ ասածի մեջ ոչ մի սուտ չկա: Ասաց. «Я сделал все, чтобы его вылечить. Кризис уже был пройден»: Հիմա... Բժիշկները ոչ թե դիտավորյալ արեցին... Կարծեմ կար այդպիսի խոսակցություն (ես կրկնում եմ, ճիշտը չգիտեմ, ասում եմ խոսակցություն կար)... որ լուսամուտը բաց են թողել: Կարող է մի քույր է եղել կամ ուրիշ մեկը, չգիտեմ... Կարող է, ուրեմն լուսամուտը բաց է թողել եւ թոքերի վրա ազդել է: Մինասը, երբ վերջին անգամ մտա նրա մոտ, ինձ ընդամենը երկու բան ասաց. «Հիշո՞ւմ ես, որ ասում էի գնանք Ջաջուռ, տուն առնենք, այնտեղ ապրենք: Ի՞նչ գործ ունենք մենք այստեղ»: Դրանից հետո ասաց. «Քեզ շատ եմ խնդրում՝ ծխելը թող»: Դա էր մեր վերջին խոսակցությունը: Հիմա. թոքերն էին վատ այդ պահի՞ն, թե...

– Երկար ճանապարհ եք անցել Մինասի հետ: Բայց հիմա շատ ու շատ մարդիկ կան, որոնք իրենց ներկայացնում են որպես Մինասի մտերիմներ:

– Թող ոչ ոք չնեղանա, Մինասն ինձ համար եղբորից մոտ ու հարազատ էր: Հիմա հորինում են, թե էս ա իր ընկերը եղել, էն... Դեռ 1960 թվից սկսած «Բանվոր» թերթից ես եմ գրել Մինասի մասին եւ 4 գիրք եմ գրել: Հիմա էլ նոր գիրք եմ տպելու՝ «Հովնաթանյանից Մինաս»: Տեսեք, ֆիլմում Վարուժան Վարդանյանն ասում է. «Երամից չպետք է կտրեր Իգիթյանը Մինասին»: Ես չեմ Մինասին երամից կտրել, ինքը երամից դուրս էր: Ես Մինասին չեմ ստեղծել: Ես միայն Մինասի ընկերն եմ եղել, նվիրված ընկերը: Ուրեմն, այսպիսի հայտարարություններ անել պետք չէ: Իսկ ինչ վերաբերում է Վարուժան Վարդանյանին, նա երամից երբեք չկտրվի: Մինասը միայն նկարիչ չէր, երեւույթ էր: Մինասի լույսի վրա հավաքվում էր ժողովուրդը... Ֆիլմում Մինասի տղան հայտարարում է, որ Մինասի շրջապատի մարդիկ անբացատրելի ձեւով հեռացան կյանքից՝ Յակոբ Զարախյանը, Յակոբ Անանիկյանը, Վարոս Շահմուրադյանը... Նրանց մահերը ոչ մի կապ չունեին Մինասի հետ: Բա ինչո՞ւ Քամալյան Մուկուչի, Հովսեփ Կարալյանի, Սեյրան Խաթլամաջյանի, Լեւոն Դարբինյանի մահերի մասին չի խոսում:

– Եթե այդպես լիներ (ներողություն, եթե ցավ պատճառեմ), ապա կարելի էր նաեւ Ձեր կնոջ եւ որդու մահն էլ կապել Մինասի հետ:

– Իհարկե... Բայց եկեք խոսենք այն կադրի մասին, երբ ցուցադրվում էր Մինասի դին: Ինչի՞ համար էր այդ կադրը: Չգիտեմ, չեմ հասկանում: Մինասի նման սուրբ մարդու մասին այսպիսի ֆիլմ չպիտի նկարվեր... Ես Մինասի նման ընկեր այլեւս չեմ ունենա...

– Ուրիշ որեւէ բան չկա՞ ֆիլմում Ձեզ համար անընդունելի:

– Իհարկե՝ կա: Էդ քննիչը, որ հայտարարում է, թե Հայաստանում մարդորս էր, ասում է՝ 5 հոգի զոհ գնացին: Ովքե՞ր են էդ 5 մարդը: Թող անունները տա, ժողովուրդն իմանա: Էսպիսի հայտարարություններ պետք չէ անել:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Արժեքավոր աշխատություն դատախազական հսկողության հիմնահարցերի վերաբերյալ

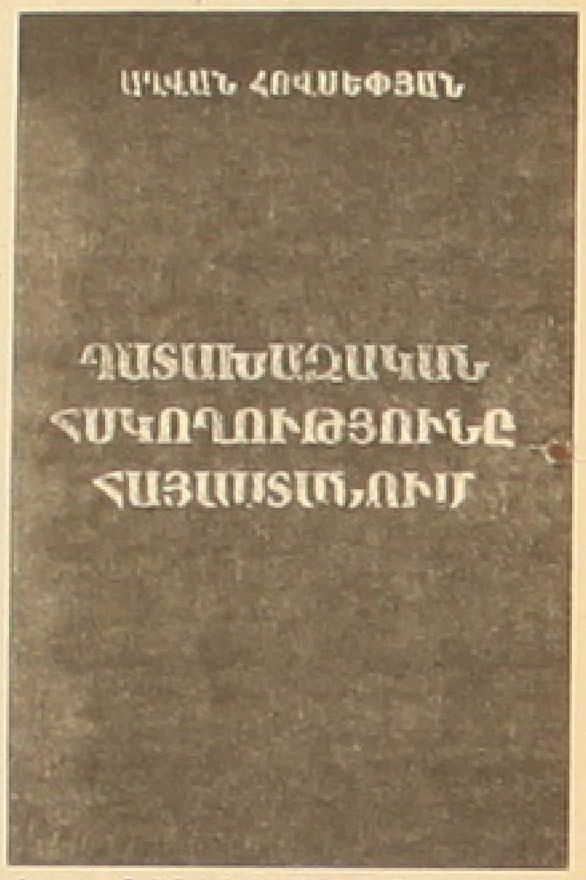

Լույս է տեսել ՀՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ, ՀՀ արդարադատության պետական խորհրդական, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու Աղվան Հովսեփյանի մենագրությունը՝ «Դատախազական հսկողությունը Հայաստանում» (Երեւան, 2000 թ., 218 էջ): Աշխատության պատասխանատու խմբագիրն է ՀՀ արդարադատության խորհրդի անդամ, ԳԱԱ փիլիսոփայության եւ իրավունքի ինստիտուտի պետաիրավական հետազոտությունների բաժնի վարիչի տեղակալ, պրոֆեսոր Ռոբերտ Ավագյանը:

Գրախոսվող մենագրությունը, ըստ էության, մեզանում առաջին համակողմանի եւ ամփոփ հետազոտությունն է, որտեղ հեղինակը դատախազության ինստիտուտի հետ կապված հիմնահարցերն ուսումնասիրել է ինչպես պատմական զարգացման պրիզմայով, այնպես էլ դատախազության մասին օրենսդրության կատարելագործման տեսանկյունից:

Մենագրությունը հիմնված է հարուստ պատմական, արխիվային ու նորմատիվ նյութերի եւ արդի տեսական գրականության քննական վերլուծության վրա:

Վերոնշվածով է պայմանավորված գրախոսվող աշխատության պատմաճանաչողական, գիտատեսական եւ գործնական-կիրառական նշանակությունը:

Աշխատության հաջողությունը պայմանավորված է նաեւ նրա կուռ տրամաբանական կառուցվածքով՝ ներածություն, երեք գլուխ, վերջաբան եւ օգտագործված գրականության ցանկ:

Աշխատության ներածությունում հեղինակը նշում է, որ «Դատախազությունը երկրի օրինականության եւ իրավակարգի պաշտպանության դիրքերում կանգնած առաջատար իրավապահ մարմինն է: Հանցավորության դեմ այդ մարմնի մղած պայքարի արդյունավետությունը նախ եւ առաջ պայմանավորված է նրա կառուցվածքի, կազմակերպման սկզբունքների, գործունեության ձեւերի ու մեթոդների կատարելագործմամբ» (էջ 4):

Մենագրության առաջին գլխում հեղինակը ղեկավարվելով պատմահամեմատական մեթոդաբանությամբ՝ համակողմանի լուսաբանել է դատախազության ինստիտուտի ձեւավորման եւ զարգացման հիմնական պատմական ուղենիշները, ցույց տվել յուրաքանչյուր պատմական ժամանակաշրջանում դատախազության խնդիրների, գործառույթների եւ լիազորությունների առանձնահատկությունները, որոնք թելադրված եւ պայմանավորված են եղել տվյալ պատմական դարաշրջանի բազմաթիվ գործոններով (քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական, ազգային, մշակութային եւ այլն): Այստեղ հեղինակը նշում է, որ մեզանում «տեղի ունեցող իրադարձությունները ճիշտ հասկանալու, գնահատելու, ապագայի ծրագրեր կազմելու համար անհրաժեշտ է անցյալի խորը իմացություն, պատմությունից դասեր քաղելու եւ եզրակացություններ անելու ունակություն» (էջ 12): Այս տեսակետից, հեղինակը խորը վերլուծության է ենթարկել «դատախազ» բառի ստուգաբանությունը եւ, մասնավորապես, այդ տերմինի իմաստն ու նշանակությունը հայ իրավական հուշարձաններում: Այնուհետեւ, հեղինակը հանգամանորեն շարադրում է դատախազական մարմինների ձեւավորման եւ զարգացման գործընթացը Հայաստանում՝ առաջին հանրապետությունից մինչեւ մեր օրերը:

Մենագրության երկրորդ գլխում հանգամանորեն վերլուծվել է «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքի դրույթները, ինչպես նաեւ դատախազության հիմնական գործառույթները, նրա կազմակերպման եւ գործունեության սկզբունքները, սահմանադրական լիազորությունները:

Չնայած «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքը կարիք ունի որոշակի կատարելագործման, այդուհանդերձ, ըստ հեղինակի, առարկայական բոլոր հիմքերը կան ենթադրելու, որ «այն հուսալի իրավական հենարան կլինի մեր երկրի դատախազության մարմինների բնականոն գործունեության կազմակերպման համար» (էջ 104):

Եվ, վերջապես, աշխատության երրորդ գլխում իրավաբանական վերլուծության են ենթարկված Հայաստանի Հանրապետությունում դատախազական գործունեության արդյունավետության բարձրացման, ինչպես նաեւ դատախազական հսկողության եւ հանցագործությունների նախաքննության բարելավման նպատակով տեղեկատվության միջոցների արդյունավետ օգտագործման հիմնահարցերը:

Այստեղ հեղինակը դատախազության գործունեության արդյունավետության բարձրացման հիմնական ուղղություններից է համարում դատախազության աշխատակիցների իրավական մշակույթի պատշաճ մակարդակի առկայությունը, որը, ըստ հեղինակի, «Դատախազության աշխատակիցների իրավական մշակույթը պետք է բնութագրվի իրավունքի հիրավի գիտական իմացությամբ ու ըմբռնմամբ: Այդ մարմնի յուրաքանչյուր աշխատակից պետք է իմանա գործող օրենսդրությունը» (էջ 165): Հիրավի, ներկայիս օրենսդրական «հեղեղի» պայմաններում օրենսդրության տիրապետումն առավելագույնս կնպաստի դատախազության աշխատակիցների կողմից իրենց իրավունքների եւ պարտականությունների ճիշտ ու լիակատար իրականացմանը եւ օրինականության ապահովմանը:

Ուշագրավ է, որ մենագրության հեղինակը հանցագործությունների նախականխման եւ հանցագործությունների նախաքննության ոլորտներում դատախազության եւ մյուս իրավապահ մարմինների գործունեությունը բարելավելու համար զգալի նշանակություն է տալիս զանգվածային տեղեկատվության միջոցներին: Եվ, ինչպես նշում է հեղինակը. «Զանգվածային տեղեկատվության միջոցների հնարավորությունների օգտագործման խնդիրն ավելի ու ավելի մեծ տեղ է զբաղեցնում... դատախազության գործնական աշխատանքում» (էջ 186):

Ամփոփելով մեր խոսքը գրախոսվող մենագրության մասին, գտնում ենք, որ հեղինակի դատողությունները, հետեւությունները եւ գործնական առաջարկությունները քննարկվող հիմնահարցերի վերաբերյալ բավականին փաստարկված են, որոնք հիմնված են գիտական գրականության եւ իրավակիրառ պրակտիկայի նյութերի քննական վերլուծության վրա: Այս տեսանկյունից մենագրությունն ունի ոչ միայն տեսական, այլեւ գործնական-կիրառական նշանակություն՝ ինչպես դատախազության մարմինների աշխատանքի բարելավման, այնպես էլ գործող օրենսդրության կատարելագործման նպատակով:

Մենագրությունն օգտակար կարող է լինել նաեւ իրավաբանական ինստիտուտների եւ ֆակուլտետների ուսանողության համար:

Զ. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ,
ՀՀ գլխավոր դատախազության դատարաններում քրեական գործերով մեղադրանքի պաշտպանության վարչության պետի տեղակալ, պրոֆեսոր

Գ. ՍԱՖԱՐՅԱՆ,
ՀՀ գլխավոր դատախազի ավագ օգնական, Գիտաուսումնական կենտրոնի ղեկավար, իրավ. գիտ. թեկնածու

ՇԱԽՄԱՏ

«Ամբեր-մրցաշարում»՝ երկու հաղթող

Ավարտվեց Մոնտե Կառլոյի «Մետրոպոլ պալաս» հյուրանոցում ընթացող «Ամբերի մեղեդիներ» անունը կրող մրցաշարը: Հիշեցնենք, որ աշխարհի 8 երկրների 12 ուժեղագույն գրոսմայստերներ աշխարհի չեմպիոններ Վիշվանաթան Անանդի (Հնդկաստան) եւ Վլադիմիր Կրամնիկի (Ռուսաստան) գլխավորությամբ, շրջանային մրցակարգով ամեն օր իրար հետ անցկացնում էին մինի մրցախաղեր՝ բաղկացած մեկական արագ եւ «կույր» (առանց խաղատախտակին նայելու) պարտիաներից: Անանդից եւ Կրամնիկից բացի Մոնտե Կառլոյում ավանդական թվով 10-րդ մրցաշարում հանդես էին գալիս Անատոլի Կարպովը (Ռուսաստան), Վասիլի Իվանչուկը (Ուկրաինա), Ալեքսեյ Շիրովը (Իսպանիա), Պետեր Լեկոն, Զոլթան Ալմաշին (երկուսն էլ՝ Հունգարիա), Վեսելին Թոփալովը (Բուլղարիա), Լյուբոմիր Լյուբոեւիչը (Հարավսլավիա), Բորիս Գելֆանդը (Իսրայել), Եռուն Պիկետը եւ Լուկ վան Վելին (երկուսն էլ՝ Հոլանդիա):

Երկու շաբաթ տեւած մրցապայքարում երկու շախմատիստներ՝ Կրամնիկն ու Թոփալովը, 22 հնարավորից վաստակեցին 15-ական միավոր ու բաժանեցին առաջին-երկրորդ տեղերը: Այսպիսով, հոբելյանական մրցաշարը երկու հաղթող ունեցավ: Բայց եթե սա «Ամբեր-մրցաշարում» Կրամնիկի չորրորդ հաղթանակն է, ապա Թոփալովը նման հաջողության հասավ առաջին անգամ: Մրցաշարի մյուս գլխավոր ֆավորիտը՝ Անանդը, հաղթողներից ետ մնաց 1,5 միավորով ու բավարարվեց երրորդ տեղում:

Մարզական արդյունքներից զատ, պակաս կարեւոր չէ նաեւ շախմատային պարտիաների ստեղծագործական կողմը: Մրցաշարի մասնակիցները թե արագ, թե «կույր» շախմատում բավականին թվով բարձրակարգ պարտիաներ անցկացրին: Պետք է կարծել, որ գոհ մնացին եւ շախմատասերները, եւ Մոնակոյում անցկացվող գերմրցաշարերի գլխավոր կազմակերպիչն ու հովանավորը՝ հոլանդացի Յոպ վան Օստերոմը:

Մրցաշարի լրիվ արդյունքներն այսպիսին են.

	Ա	«Կ»	Ը
1-2. Կրամնիկ	7,5	7,5	15
Թոփալով	7	8	15
3. Անանդ	6,5	7	13,5
4. Շիրով	4,5	7	11,5
5-6. Գելֆանդ	7,5	3,5	11
Լեկո	5,5	5,5	11
7. Պիկետ	5	5,5	10,5
8-9. Ալմաշի	4	5,5	9,5
Լյուբոեւիչ	3,5	6	9,5
10-11. Իվանչուկ	5	4	9
Կարպով	5,5	3,5	9
12. վան Վելի	4,5	3	7,5

Ներկայացված են արագ, «կույր» խաղի, ապա՝ ընդհանուր միավորները: Ինչպես տեսնում եք, արագ խաղում առավել միավորներ են վաստակել Կարմնիկն ու Գելֆանդը, առանց խաղատախտակին նայելու բոլորից հաջող է խաղացել Թոփալովը:

Բյոռն Դելին հեռանում է...

Բոլոր ժամանակների մեծագույն դահուկորդներից մեկը՝ նորվեգացի Բյոռն Դելին, հայտարարել է սպորտից հրաժեշտ տալու մասին:

«Ես ընդունել եմ, հավանաբար, ինձ համար ամենադժվար որոշումը, հայտարարել է մարզիկը:- Ես մեծ խնդիրներ ունեմ մեջքիս հետ կապված, փորձել եմ այն ամենը, ինչ հնարավոր է, բայց չեմ ցանկանում եւս մեկ անգամ վիրահատության ենթարկվել»:

1999-ի աշնան սկզբին, անվակավոր դահուկներով մարզվելիս, Դելին վայր էր ընկել ու լրջորեն վնասել մեջքը: Նրան վիրահատեցին, բայց վերականգնման շրջանը բավականին ձգվեց, եւ Դելին մինչ այժմ չկարողացավ վերականգնել մարզավիճակը: «Որպես սովորական մարդ, խնդիր չունեմ, բայց բարձր արդյունքների ձգտող մարզիկիս համար մեջքս չի դիմանում ծանրաբեռնվածությանը», ավելացրել է լեգենդար դահուկորդը:

Նշենք, որ Դելին աշխարհի գավաթի խաղարկություններում 46 հաղթանակ է տարել, օլիմպիական խաղերում նվաճել է 8 ոսկե, 4 արծաթե մեդալներ, աշխարհի առաջնություններում՝ 9 ոսկե, 5 արծաթե եւ 3 բրոնզե մեդալներ:

ՄԱՐՏԱՐՎԵՍՏ

Երկու մասնակից, մեկ մրցանակակիր

Թաիլանդի մայրաքաղաք Բանգկոկում անցկացվեց մուայթայբոքսինգի աշխարհի հերթական՝ հինգերորդ առաջնությունը, որին 82 երկրների մարզիկներ մասնակցեցին: Առաջնությունում հանդես եկան նաեւ Հայաստանի երկու ներկայացուցիչներ՝ Արտակ Առաքելյանը (51 կգ քաշային կարգ) եւ Հայկ Եղիազարյանը (63 կգ):

Ինչպես ասաց մեր պատվիրակության ղեկավար, միջազգային կարգի մրցավար Հայկ Ժամկոչյանը, Հայաստանի մարզիկներն իրենց լավ դրսեւորեցին: Առավել հաջող հանդես եկավ Առաքելյանը, որը դժվարին պայքարում կարողացավ երրորդ տեղը գրավել ու բրոնզե մեդալակիր դառնալ: Եղիազարյանը եւս լավ մենամարտեր անցկացրեց, բայց չկարողացավ մրցանակակիրների շարքը մտնել:

ԹԵՆԻՍ

Խաղադաշտի տերերը ուժեղ էին

Ամերիկյան Մայամիի Քի Բիսքեյն քաղաքում անցկացված «Մասթերս» շարքի մրցաշարում կրկին խոշոր հաջողության հասավ Անդրե Աղասին (ԱՄՆ): Նա հաղթանակ հաղթանակի ետեւից տարավ, իսկ եզրափակիչում վստահորեն՝ 7-6, 6-1, 6-0 հաշվով, պարտության մատնեց իր հայրենակից Ժան-Միշել Գեմբիլին ու նվաճեց առաջին մրցանակը: Այս հաղթանակը նրան հարստացրեց համարյա 450 հազար դոլարով: Նշենք, որ մրցաշարի ընդհանուր մրցանակային հիմնադրամը բավականին բարձր էր՝ 3 մլն 400 հազար դոլար:

Քի Բիսքեյնի մրցաշարը Անդրեին նաեւ 100 վարկանիշային միավոր բերեց, ու նա էլ ավելի ամրապնդեց իր առաջատար դիրքերը «չեմպիոնական մրցավազքում»: Այժմ Աղասին ունի 425 միավոր եւ զգալիորեն առաջ է անցել հետապնդողներից: Առաջին հնգյակում տեղեր են զբաղեցնում նաեւ Առնո Կլեմանը (Ֆրանսիա)՝ 176, Ժան-Միշել Գեմբիլը (ԱՄՆ) եւ Եվգենի Կաֆելնիկովը (Ռուսաստան)՝ 174-ական, Պատրիկ Ռաֆթերը (Ավստրալիա)՝ 173 միավոր:

Մրցաշրջանը շատ հաջող է ամերիկուհի Վենուս Ուիլյամսի համար: Սեւամորթ թենիսիստուհին Մայամիում նոր հաղթանակ տարավ՝ վճռական խաղում 4-6, 6-1, 7-6 հաշվով առավելության հասնելով իր հայրենակցուհի Ջենիֆեր Կապրիատիի նկատմամբ: Ընդ որում, կիսաեզրափակիչում Վենուսը հաղթել էր նաեւ աշխարհի թիվ մեկ թենիսիստուհի Մարտինա Հինգիսին (Շվեյցարիա): Ուիլյամսը, խոշոր պարգեւավճարից բացի (կանանց մրցումների հիմնադրամը 2 մլն 720 հազար դոլար էր), շահած վարկանիշային միավորների շնորհիվ ամրապնդվեց երկրորդ տեղում:

Աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստուհիների ցուցակը կրկին գլխավորում է շվեյցարուհի Մարտինա Հինգիսը (5763 միավոր), նրան հետեւում են ամերիկուհիներ Վենուս Ուիլյամսը (4824), Լինդսեյ Դեւենպորտը (4378), Մոնիկա Սելեշը (3521):

Բաժինը վարում է
ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՅԹԻ

«Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամը հայտարարում է կապալառու-շինարարի ընտրության մրցույթ Սպիտակ քաղաքի հրապարակի N12, N7 եւ «Եռանկյունի» թաղամասի N5Բ բնակելի շենքերի շինարարության համար:

Մրցույթը կանցնի երկու փուլով: Առաջին փուլին մասնակցել ցանկացողները պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը.

1. Տեղեկություն շինարարական կազմակերպության մասին (կազմակերպության անվանումը, հասցեն, հեռախոսահամարը),
2. Շինարարական աշխատանքներ կատարելու արտոնագրերը, Պետռեգիստրի վկայականի պատճեն,
3. Կազմակերպության տեխնիկական հզորությունները, կարողությունների գույքագրման հաստատված պատճենը,
4. Վերջին 5 տարիներին կատարած նմանատիպ աշխատանքների ցանկը, նշելով նաեւ պայմանագրային արժեքները, որոնք պետք է հաստատված լինեն պատվիրատուի կողմից, կամ ներկայացվի պայմանագրի պատճեն,
5. Տարեկան հաշվեկշիռը (վերջին 2 տարվա),
6. Տեղեկանք սպասարկող բանկից տվյալ ձեռնարկության հաշիվների վերաբերյալ,
7. Տեղեկանք հարկային պետական տեսչությունից տվյալ ձեռնարկության պետբյուջեին ունեցած պարտավորությունների վերաբերյալ:

Փաստաթղթերի ներկայացման վերջին ժամկետը 2001 թվականի ապրիլի 15-ն է:

1-ին փուլում ընտրված կազմակերպությունները կստանան 2-րդ փուլին մասնակցելու հրավեր:

Երեւան, Կառավարական 3-րդ մասնաշենք, հեռ. 56.01.06

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Էջմիածնի պլաստմասսաների գործարան» ԲԲԸ բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը տեղի կունենա 2001 թվականի ապրիլի 10-ին, ժամը 14.00-ին, ընկերության դահլիճում:

Օրակարգում՝
1. Ընկերության նոր կանոնադրության հաստատում:
2. Տարեկան հաշվետվության հաստատում:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐԻ ՀՐԱՎԵՐՔ
Հայաստանի Հանրապետություն
Տրանսպորտի ծրագիր

Երկաթբետոնե եւ փայտյա կոճղեր

Վարկի համարը՝ ՄԶԸ- 3375
Հայտահրավերի/պայմանագրի համարը. 1SB1-001
Հայտահրավերի հրապարակման ամսաթիվը. 2001 թ. մարտի 31

Այս հրավերը հետեւում է "Development Business" ամսագրի 2000 թ. ապրիլի 16-ի թիվ 532 համարում հրապարակված Տրանսպորտի ծրագրի գնումների ընդհանուր հայտարարությունից:

Տրանսպորտի ծրագիրն իրականացնելու նպատակով Հայաստանի Հանրապետությունը Համաշխարհային բանկից (Միջազգային զարգացման ընկերակցություն) ստացել է վարկ: Նախատեսվում է այդ վարկի գումարների մի մասն օգտագործել երկաթբետոնե եւ փայտյա կոճղեր գնելու համար 1SB1-001 պայմանագրով վճարումներ կատարելու համար:

Մրցույթը կղեկավարվի Համաշխարհային բանկի կանոններով եւ ընթացակարգերով:

«ՀՀ երկաթուղու ենթակառուցվածքներ» ՊՓԲԸ-ն հրավիրում է սահմանված պայմաններին բավարարող հայտողներին ներկայացնել փակ ծրարով հայտեր.

1. 1520 մմ լայնությամբ երկաթգծի, նախապես լարված երկաթբետոնյա կոճղեր-30866 հատ,
2. 1520 մմ լայնությամբ երկաթգծի փայտյա կոճղեր պատրաստված փշատերեւ ծառատեսակից, հատված չորս կողմից եւ յուղով ներծծված եւ 41450 հատ:

Ընդունման ձեւերն են CIP Վանաձոր, CIP Գյումրի, CIP Մասիս՝ նկատի ունենալով համանուն երկաթուղային կայարանները:

Հայտողի որակավորման պահանջներն են.

Հայտողը պետք է ունենա հրապարակված մրցույթի հրավերում նշված գործունեությանը նմանատիպ գործունեության ամենաքիչը երեք տարվա փորձ: Հայտողը իր հայտին պետք է կցի իր կողմից իրականացված առնվազն երկու պայմանագրի նկարագրություն, ինչպես նաեւ երաշխավորական նամակներ առնվազն երկու առանձին երկաթուղիներից:

Առաքման ժամկետը 2001 թվականի համար որոշվում է հետեւյալ բանաձեւով. պայմանագրի ստորագրում հունիս 2001 թ.+20 շաբաթ, իսկ 2002 թ.-ի համար 2002 թ.-ի մարտի 1:

Մրցույթը կանցկացվի Համաշխարհային բանկի ուղեցույցներով սահմանված միջազգային մրցակցային հայտի ընթացակարգով. «Ուղեցույցներ. ՎԶՄԲ փոխառությունների եւ ՄԶԸ վարկերի ներքո գնումներ», 1995 թ. հունվար (վերանայված 1996 թ. հունվար եւ օգոստոս, 1997 թ. սեպտեմբեր), եւ բաց է գնումների ուղեցույցներով սահմանված բոլոր իրավասու երկրներից հայտողների համար:

Հետաքրքրված իրավասու հայտողները կարող են տեղեկություններ ստանալ երկուշաբթի օրվանից մինչեւ ուրբաթ, 9.00-ից -18.00-ը հետեւյալ հասցեներով.

տեխնիկական հարցերով՝
(1) 375005 Երեւան, Տիգրան Մեծ, 50
Հայկական երկաթուղու դեպարտամենտ
Բաղիկյան Սամվել
Հեռ. (374 1) 570 216; 520 428
Ֆաքս (374 1) 573630; 507339
մրցույթին եւ մրցութային փաստաթղթերին վերաբերվող հարցերով՝
(2) 375010 Երեւան, Նալբանդյան 28
Տրանսպորտի ԾԻԳ
ՀՀ Տրանսպորտի եւ կապի նախարարություն
Հեռ. (374 1) 58 05 23
Ֆաքս (374 1) 151 856
E-mail: atp@arminco.com

Մրցույթի պայմանները բավարարող հետաքրքրված հայտողները կարող են ձեռք բերել մրցութային փաստաթղթերի անգլերեն լեզվով լրիվ փաթեթը՝ գրավոր դիմելով Տրանսպորտի ԾԻԳ-ին նշված հասցեով (2), 150 ԱՄՆ դոլարին համարժեք գումարի չափով անհատույց վճարում կատարելով: Վճարման եղանակը կարող է լինել բանկային փոխանցումը Հայիմպեքսբանկում «ՀՀ երկաթուղու ենթակառուցվածքներ» ՊՓԲԸ N.157002080000 հաշվի համարին կամ դրամարկղի չեկի միջոցով: Փաստաթղթերը կուղարկվեն արտասահման օդային կամ ցամաքային փոստով, վերջինիս դեպքում առաքման համար 50 ԱՄՆ դոլար լրացուցիչ վճարումով:

Հայտերը պետք է ներկայացվեն նշված հասցեով (2), մինչեւ 2001 թ. մայիսի 15-ը, ժամը 13.00-ն: Բոլոր հայտերը պետք է ուղեկցվեն մրցութային երաշխիքով հայտի ընդհանուր արժեքի 2%-ի չափով ազատ փոխանակելի արժույթով: Ուշացած հայտերը կմերժվեն:

Հայտերը կբացվեն հայտողների մասնակցել ցանկացող ներկայացուցիչների ներկայությամբ 2001 թ. մայիսի 15-ին, ժամը 13.30-ին, նշված հասցեով (2):

HUJ 1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների համադաշնական ասոցիացիան, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է որպես կամավորական մասնակցելու արտասահմանում եւ Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին:

Պայմանները՝ *անգլերենի (ֆրանսերեն, գերմաներեն) տիրապետում, կամավորականի անդամավճար եւ ուղեվարձի վճարման հնարավորություն*

Դիմումներն ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝
Կորյունի 19ա,
7-րդ հարկ,
հեռ.՝ 52 27 88,
52 27 01

YEREVAN-PARIS-LYON
SABERATOURS-SEVAN
ՍԱԲԵՐԱՏՈՒՐ-ՍԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ-ՓԱՐԻԶ-ԼԻՈՆ

Ավիատոմսեր եւ տուրիզմ

«Սաբերատուր-Սեւան»
ճամփորդական գործակալությունն առաջարկում է.

- *Ավիատոմսեր Երեւանից ուղիղ չվերթերով*

ARMENIAN AIRLINES swissair KLM BRITISH AIRWAYS АЭРОФЛОТ

տրանզիտ խաղաղներով ցանկացած ուղղությամբ եւ ընկերությամբ: Փարիզի օդանավակայանում Ձեզ կդիմավորի մեր գրասենյակի ներկայացուցիչը եւ կհոգա Ձեր բոլոր հոգսերը

- *Գնացքի տոմսեր Եվրոպայում*
- *Հյուրանոցների ամրագրում Հայաստանում եւ արտասահմանում*
- *Բժշկական ապահովագրություն*

375010, ք. Երեւան, Վարդանանց 10
Հեռ. (3741) 52 54 48, 52 85 48, ֆաքս (3741) 56 40 30
E-mail: sabera@arminco.com

ՄԻԿՐՈՁԵՌՆԵՐԵՑՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ **ԿԱՄՈՒՐՋ**

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ԵՆՔ ՁԵԶ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ

ԿԱՄՈՒՐՋ ՄՁՁՀ-Ի ՓՈԽԱՌՈՒՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ-ՎԱՃԱՌՔԻՆ

Ցուցահանդեսում կներկայացվեն բարձրորակ՝ հուշանվերներ, արդուզարդ, քաղցրավենիք, ձեռքի աշխատանքներ մատչելի գներով

Նույնպես կներկայացվեն որոշ ծառայություններ՝ վարսավիրություն, կոսմետոլոգիա, կարուձև, խմորեղենի պատվեր, նվերների և ծաղիկների փաթեթավորում

ՀԱՄԵՑԵՔ ՄԵԶ ՄՈՏ ԱՊՐԻԼԻ 4-7-Ը

Ժամը՝ 10:00-19:00
Հասցե՝ Երզնկյան 52
Հեռախոս՝ 54 89 43, 54 89 44,
54 89 45, 54 89 46

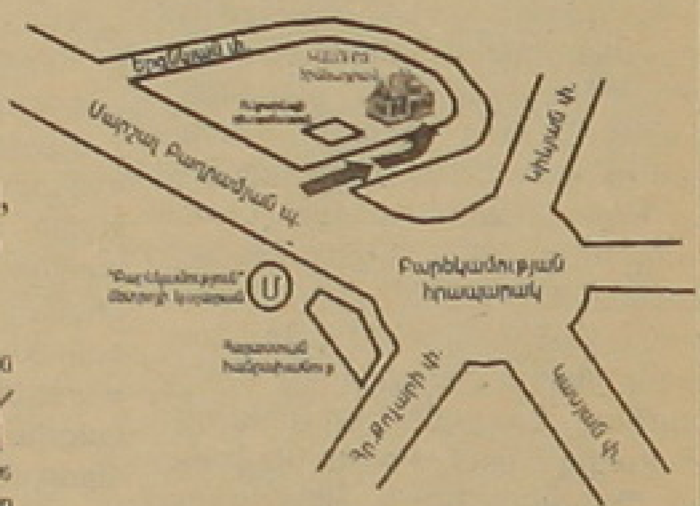

Կամուրջ հիմնադրամին աջակցում են
CRS CATHOLIC RELIEF SERVICES
SAVE THE CHILDREN/US
Հիմնադիր

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Բժշկական ախտորոշման բնագավառում ճանաչված առաջատար

«ԴԻԱԳՆՈՍՏԻԿԱ»

բժշկական միավորումը

Մայրության եւ գեղեցկության գարնանային տոնի առթիվ

2001 թ. ապրիլի 2-ից մինչեւ ապրիլի 7-ը հայտարարում է

բաց դռների օր:

Այդ ընթացքում «Դիագնոստիկա» դիմած բոլոր քաղաքացիները կարող են հանրապետության առաջատար բժիշկ-մասնագետների կոնսուլտացիաները ստանալ **ԱՆՎՃԱՐ**, իսկ ախտորոշիչ հետազոտությունները անցնել **50 % ԶԵՂՉՈՎ**:

Հասցեն՝ Երեւան, Աջափնյակ, Մարգարյան փ. 6/1
Հեռ.՝ 34 32 47, 35 78 93

For Your Internal News of Armenia
Log on to www.azg.am
In English, Russian,
Armenian and Turkish

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի անգլերեն ծրագրերի բաժինը

մրցութային կարգով աշխատանքի է հրավիրում **անգլերեն լեզվի դասավանդող մասնագետի**:

Թեկնածուն պետք է ունենա օտար լեզվի (անգլերեն) բարձրագույն մանկավարժական կրթություն, կատարելապես տիրապետի անգլերեն լեզվին եւ օտար լեզվի ուսուցման ժամանակակից մեթոդներին, ունենա երեք տարվա դասավանդման փորձ:

Պահանջվող փաստաթղթերն են՝ կրթության վկայական եւ ինքնակենսագրական (Resume/CV):

Փաստաթղթերն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. ապրիլի 12-ը, ժ. 17:45:
Դիմել ՀԱՀ 38 սենյակ, հետեւյալ հասցեով՝ Մարշալ Բաղրամյան 40:

INVITATION FOR BIDS

Invitation for Bids No GICB 007

Republic of Armenia
Health Financing and Primary Health Care Development Project
Procurement of Medical Equipment
Credit No.2979 AM

1. This invitation for bids follows the general procurement notice for this project that appeared in Development Business of June 16, 2000

2. The Republic of Armenia has received a credit from the International Development Association toward the cost of Health Financing and Primary Health Care Development Project and it intends to apply part of the proceeds of this credit to payments under the contract for procurement of medical equipment.

3. The "Health Project Implementation Unit" SA now invites sealed bids from eligible bidders for the delivery and installation of medical equipment

4. Bidding will be conducted through the international competitive bidding procedures specified in the World Bank's *Guidelines: Procurement under IBRD Loans and IDA Credits*, and is open to all bidders from eligible source countries as defined in the Guidelines.

5. Interested eligible bidders may obtain further information from "Health Project Implementation Unit" SA and inspect the bidding documents at the address given below from 10:00 to 13:00.

6. A complete set of bidding documents in English may be purchased by interested bidders on the submission of a written application to the address below and upon payment of a nonrefundable fee of 50 000 drams or 100 US$. The method of payment will be cash or bank transfer. In case of transfer, bank account Nos. in Credit Yerevan Bank are 187007021624 for drams transfer and 187007021228 for US dollars transfer. The document will be sent by DHL service.

7. Bids must be delivered to the address below at or before 18th of May, 2001, 15:00. All bids must be accompanied by a bid security of 10,000.00 US$. Late bids will be rejected. Bids will be opened in the presence of the bidders' representatives who choose to attend at the address below at 18th of May, 2001, 15:15.

"Health Project Implementation Unit" SA
Mr. Levon Hovsepyan
Address: Rooms 518-522, 5-th floor,
8 Toumanyan str. Yerevan 375001
Republic of Armenia.
Phone: (374-1) 564-156 Fax (374-1) 151 895

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ-2001 թ.

Ընդունելության տարեկան

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 2001-2002 ուսումնական տարվա ընդունելությունը մագիստրոսի կոչում շնորհող հետեւյալ ծրագրերով՝

- Արդյունաբերական ճարտարագիտություն եւ համակարգերի կառավարում
- Ինֆորմացիոն եւ կապի տեխնոլոգիաներ
- Իրավագիտություն
- Համեմատական իրավական ուսմունքներ
- Գործարար ղեկավարում
- Քաղաքագիտություն
- Հասարակական առողջապահություն
- Անգլերենի դասավանդում որպես օտար լեզու

Բարձրագույն կրթությունը եւ անգլերենի լավ իմացությունը պարտադիր են:

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետն է ապրիլի 17-ը, ժ. 15.00:

Տեղեկությունների համար դիմել՝

Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 19 սենյակ
Հեռ. 51-27-93, 51-27-92

@rminco Global Telecommunications **Ինտերնետ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում:** *Խանջյան 50: Հեռ. 575823:*

«Գինդ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունյաց 70ա Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրութեան՝ 3. 04. 2001 Գինը՝ 100 դրամ